

Oplegvel Informatienota

Portefeuille R. van Doorn
Auteur Jaap Reelfs/ Fjodor molenaar
Telefoon 0235113390 E-mail: jreelfs@haarlem.nl
WZ/OGV-beleid Reg.nr. 2013/58510
Te kopiëren: bijlage
B & W-vergadering van 16 april 2013

Onderwerp

PVA duurzaam afvalbeheer

DOEL: Informeren

De financiële consequenties van duurzaam afvalbeheer zullen worden betrokken bij de kadernota 2014. Om college en raad vooraf zo volledig mogelijk te informeren is de voorliggende informatienota opgesteld.

B&W

1. Het college neemt kennis van het plan van aanpak duurzaam afvalbeheer in Haarlem
2. Het college vraagt de commissie zijn voorkeur uit te spreken voor één van de volgende alternatieven voor de uitvoering van duurzaam afvalbeheer:
 - Variant 1: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw
 - Variant 2a: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw met 1 extra rol-container voor de laagbouw
 - Variant 2b: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw met 2 extra rol-containers in de laagbouw
3. De financiële consequenties van de keuze worden betrokken bij de kadernota
4. De betrokkenen worden geïnformeerd middels een persbericht

Opinienota

Onderwerp: Duurzaam Afval Beheer Haarlem

Reg. Nummer: 2013/58510

Samenvatting

Op het terrein van afvalbeheer zijn nationaal en internationaal grote veranderingen gaande. Beleid en wetgeving vanuit Europa en het Rijk zijn er sterk op gericht om duurzaam afvalbeheer te stimuleren. Verduurzaming vormt de belangrijkste opgave voor de komende jaren.

In 2012 is de bedrijfstak van de afvalverwerking een nieuwe scheidingsdoelstelling overeengekomen met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M). Dit houdt in dat veel gemeenten in 2015 een aanzienlijke verdere stap moeten hebben gezet ten aanzien van het hergebruik van materialen uit huishoudelijk afval. Voor Haarlem betekent dit dat in 2015 45% van al het huishoudelijk afval gescheiden moet worden. Momenteel bedraagt dit percentage circa 37%. Er moet dus 8% meer scheiding gerealiseerd worden in nog geen 2 jaar. Rekening houdend met de benodigde aanlooptijd is realisatie binnen dit tijdsbestek een aanzienlijke opgave.

De ontwikkelingen in de afvalsector volgen elkaar momenteel in razendsnel tempo op. Gemeenten schakelen over op inzamelmethoden die scheiding faciliteren en het aanbieden van restafval ontmoedigen. Nieuwe vormen van prijsprikkels zijn ontwikkeld om afvalscheiding te stimuleren. Door producentenverantwoordelijkheid neemt het aantal te scheiden afvalstromen via gemeentelijk afvalbeheer toe. Een voorbeeld is het voornemen tot de gescheiden inzameling van drankenkartons en het per 2015 afschaffen van het huidige statiegeldsysteem voor PET flessen. Hierdoor zijn vanaf dat moment gemeenten verantwoordelijk om deze stromen in te zamelen. Deze en meer ontwikkelingen maken dat gemeenten hun afvalbeheer anders moeten inrichten.

In 2015 wordt tevens een sanctiebeleid van kracht in de vorm van een bonus-malus regeling. Deze houdt in dat alleen gemeenten die de kwalitatieve en kwantitatieve scheidingsdoelen halen nog de volledige vergoeding krijgen voor het gescheiden ingezamelde huishoudelijk afval. Gemeenten die de doelstelling niet halen worden geconfronteerd met een korting op de vergoedingen. Gezien het feit dat de gemeente Haarlem op dit moment al circa €0,5 miljoen ontvangt op jaarbasis, kan een eventuele korting aanzienlijke gevolgen hebben voor de afvalbeheerkosten en de afvalstoffenheffing.

In vergelijking tot veel andere grote steden presteert Haarlem ondermaats. Bij voortzetting van het huidige beleid zal het verschil alleen maar toenemen: vrijwel alle gemeenten zetten in op duurzaam afvalbeheer met verbeterde afvalscheiding, terwijl in Haarlem voor veel afvalstromen een negatieve tendens gaande is. Een belangrijke reden voor deze achterstand is gelegen in het feit dat de afgelopen jaren er vooral ingezet is op de inzameling van restafval middels de stadsbrede implementatie van ondergrondse containers voor vooral restafval en niet op afvalscheiding.

Indien op de huidige voet doorgedaan wordt kan Haarlem geen uitvoering geven aan het Europees en landelijk beleid. Voorts zullen de afvalbeheerkosten steeds meer toenemen in vergelijking tot die in andere grote steden. Immers afvalinzameling en verwerking vormen nu hoge kostenposten, terwijl hergebruik van stoffen in veel gevallen tot baten leidt. Door hogere opbrengsten uit herbruikbaar afval en vermindering van afvalverbranding zullen de afval-beheerkosten structureel dalen. Vanwege toenemende grondstoffen schaarste zullen de opbrengsten van gescheiden stromen naar verwachting in de toekomst nog stijgen met als gevolg verder dalende afvalbeheerkosten. De burger profiteert hiervan in de vorm van een lagere afvalstoffenheffing.

Samengevat heeft ongewijzigd beleid de volgende consequenties:

- Gaat in tegen de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen
- Is op korte en zeker op lange termijn zeer kosten inefficiënt.
- Zorgt voor een onnodig hoge afvalstoffenheffing
- Is niet in lijn met het collegeakkoord aangaande duurzaamheid
- Vergroot de Haarlemse achterstand t.o.v. vergelijkbare gemeenten
- Is niet toekomstbestendig
- Zorgt dat een groot deel van de Nedvang vergoedingen niet benut worden
- Geeft desinvesterings- en herinrichtingskosten als gevolg van niet benutten voormalige locaties ondergrondse restafvalcontainers¹

Om de huidige trend te keren, is eind oktober 2011 een voorstel om te komen tot duurzaam afvalbeheer voorgelegd aan de commissie Beheer.² Gevraagd is een standpunt te bepalen over de te behalen scheidingsdoelstelling in 2015 en een bijbehorende beheervariant. De commissie heeft het college verzocht om in 2015 een bronscheidingspercentage te realiseren van 40% van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Dit dient bereikt te worden middels maatregelen die ook in andere grote steden goed blijken te werken. Te weten:

- Het scheiden van afval zo gemakkelijk mogelijk te maken
- Eventueel bewoners daarvoor te belonen
- Intensieve en continue communicatie.

De voorliggende nota geeft hieraan uitvoering onder de voorwaarden dat de invoering minimaal budgetneutraal verloopt en dat de ingang zijnde mechanisering van de inzameling middels ondergrondse containers afgerond wordt.

In deze nota wordt, op basis van de visie van de commissie Beheer, middels enkele varianten aangegeven hoe de omslag naar duurzaam afvalbeheer (DAB) in Haarlem kan plaatsvinden. Het primaire doel is het halen van de al eerder genoemde landelijke doelstelling van 45%. Berekeningen op basis van gegevens uit vergelijkbare steden laten zien dat de scheidingsdoelstelling niet behaald kan worden met een uitbreiding van het aantal ondergrondse containers voor herbruikbare stoffen alleen. Het bestaande haalsysteem voor Gft-afval dient te worden geoptimaliseerd en uitgebreid te worden met één of twee extra rolcontainers voor kunststoffen en/of papier.

¹ Als gevolg van toegenomen efficiency zijn er minder containers voor restafval nodig. Bij bestaande locaties kunnen er hierdoor containers verwijderd worden. Deze worden gebruikt voor nog in te richten nieuwe locaties. Het gevolg is echter wel dat er open plekken ontstaan op bestaande locaties. In het kader van DAB zullen veel van deze plekken opnieuw gebruikt kunnen worden door in de puttencontainers voor herbruikbare stoffen te plaatsen.

² Voorstel Duurzaam Afvalbeheer, 17-11-2011

Financieel gezien verdienen alle duurzame varianten zich direct of in korte tijd terug en is er sprake van structurele baten. Bij de varianten met rolemmers blijven echter de baten in de eerste twee jaar na implementatie achter bij de kosten. Dit brengt tijdelijk een verhoging van de afvalbeheerkosten met zich mee. Deze bedraagt per jaar afhankelijk van de variant in totaal €1 tot €6,- per aansluiting. Indien het huidige beleid gecontinueerd wordt zal de gemeente als gevolg van sancties en achterblijvende scheidingsresultaten steeds meer inkomsten gaan mislopen.

In het licht van de extra scheidingsprestaties die van bewoners gevraagd worden, is het niet raadzaam om de aanloopkosten zondermeer ten laste brengen van de afvalstoffenheffing. Vanaf 2013 wordt echter een korting verkregen op het storttarief voor restafval bij het Afval Energie Bedrijf. Mocht het bestuur als gevolg hiervan besluiten tot verlaging van het tarief van de afvalstoffenheffing dan heeft dit in positieve zin effect op de doorberekening van de aanloopkosten voor duurzaam afvalbeheer. Besluitvorming hierover vindt als apart onderdeel plaats bij de integrale afweging bij de kadernota 2013. Voor een gedetailleerde uiteenzetting wordt verwezen naar het “Plan van Aanpak duurzaam afvalbeheer in Haarlem” in de bijlage.

1. Omslag naar een duurzaam afvalbeheer

In dit plan van aanpak wordt aangegeven hoe de omslag binnen het afvalbeheer in Haarlem kan plaatsvinden. Bij de uitwerking is allereerst gekeken naar ontwikkelingen in de afvalsector. De te hanteren aanpak is opgesteld door goed te kijken naar goed presterende vergelijkbare steden. Hiertoe zijn, op basis van de door de afvalbranche voorgestelde typering, steden benaderd uit dezelfde hoogbouwcategorie als waar Haarlem toe behoort. Dit betreffen steden met 40-60% hoogbouw. De aanpak uit de meest succesvolle steden uit deze “benchmark” heeft gediend als belangrijkste insteek voor de oplossingsrichting in Haarlem.

1.1 Ontwikkelingen in de afvalsector

Sinds enkele jaren zijn de ontwikkelingen in de afvalsector in een stroomversnelling gekomen. Zowel aan de kant van overheden als de sector zelf wordt volop ingezet om een flinke verduurzamingslag te maken. Vanuit Europa en het Rijk is beleid en wetgeving in ontwikkeling om de slag te maken naar een circulaire economie. Materialen worden hier zoveel mogelijk in kringlopen beheerd. Hiermee wordt ingezet op verregaande afvalscheiding. Naar verwachting zal de producentenverantwoordelijkheid voor steeds meer afvalstromen worden ingevoerd. Gekeken wordt bijvoorbeeld of alle verpakkingsmaterialen (zoals drankkartons), matrassen en textiel onder de producentenverantwoordelijkheid kunnen vallen. Net zoals voor veel stromen die nu onder de producentenverantwoordelijkheid vallen, zullen gemeenten moeten voorzien in een inzamelsysteem voor de gescheiden inzameling.

Een andere ontwikkeling is dat zeer waarschijnlijk per 2015 het statiegeldsysteem voor PET flessen in Nederland wordt afgeschaft. Vanaf dan worden gemeenten verantwoordelijk voor de (gescheiden) inzameling hiervan. De PET stroom heeft een groot volume en een hoge waarde. Gemeenten moeten zich voorbereiden om vanaf 2015 deze stroom effectief in te zamelen.

Gemeenten zelf hebben ook niet stil gezeten. Veel gemeenten zijn bezig met het implementeren van nieuwe inzamelmethoden en prijsprikkels om bewoners te stimuleren om afval zoveel mogelijk te scheiden. Een veel toegepaste methode is het zogenaamde “omgekeerd inzamelen” waarbij de gescheiden stromen aan huis worden opgehaald en restafval naar een brengpunt verder weg moet worden gebracht. Resultaten uit de praktijk laten zien dat op deze manier een grote slag kan worden gemaakt.

In de Raamovereenkomst Verpakkingen zijn afspraken en vergoedingen vastgelegd voor de gescheiden inzameling van verpakkingsafval voor de periode 2013-2022. Gemeenten krijgen meer vrijheden, maar ook verantwoordelijkheden. Vanaf 2015 hebben gemeenten zelf de verantwoordelijkheid om hele keten voor de inzameling, transport en verwerking van kunststof verpakkingsafval regelen. Nu doet Nedvang dat nog grotendeels. Dit biedt ook kansen: samen met het kunststof kunnen gemeenten dan ook andere waardevolle materialen inzamelen, zoals drankenkartons, PET flessen, blik en andere metalen. Gemeenten kunnen door hierop in te spelen naast extra opbrengsten ook een verduurzamingslag maken.

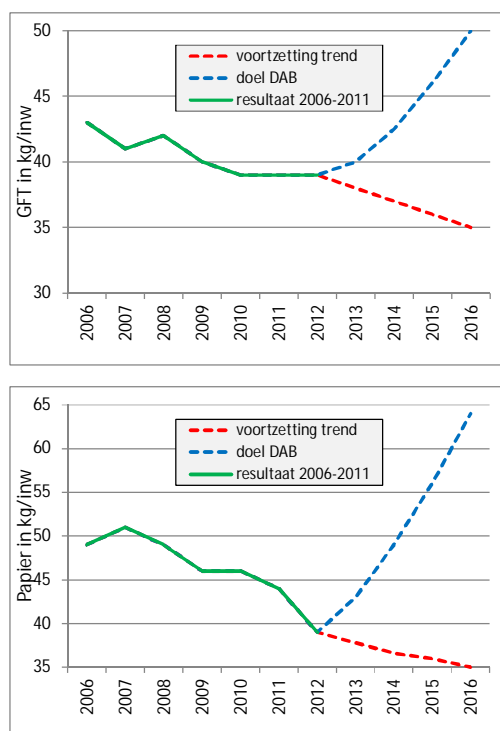
In de media is de afgelopen tijd steeds meer aandacht voor schaarser worden grondstoffen. Door materialen in kringloop te beheren (wat het doel is van duurzaam afvalbeheer), kan dit probleem ten dele worden ondervangen. De schaarste heeft ook tot gevolg dat de prijzen van grondstoffen, inclusief gescheiden afvalstromen, de afgelopen jaren behoorlijk gestegen zijn. Naar verwachting zal deze trend, afhankelijk van de economische omstandigheden, zich de komende jaren voortzetten.

Deze en meer ontwikkelingen maken dat gemeenten hun afvalbeheer anders moeten inrichten. De gemeente Haarlem wil hier door middel van duurzaam afvalbeheer van profiteren.

1.2 Trends

Om in Haarlem te komen tot significant betere afvalscheiding, wordt ingezet op de afvalstromen die het grootste verbeterpotentieel bieden qua hoeveelheid, bijdragen aan kostenreductie en een grote impact hebben op duurzaamheid. Op basis van deze criteria zijn GFT, papier, kunststof en textiel de afvalstromen waarop Haarlem zal inzetten. Met name voor de stromen GFT en papier is al enige jaren sprake van een negatieve trend qua inzamelresultaat. De hiernaast staande grafieken maken dit duidelijk. Dit kost de gemeente veel geld. Het huidige beleid zal niet toe-reikend zijn om deze trend te doen laten keren. Met duurzaam afvalbeheer kan deze trend wel worden doorbroken.

Figuur 1: trends Gft en papier

1.3 Benchmark

Uit onderzoek naar met Haarlem vergelijkbare gemeenten (steden met 40 tot 60% hoogbouw) komt naar voren dat de prestaties wat betreft afvalscheiding in Haarlem tot de laagste in de groep behoren. Uit de vergelijking komen drie mogelijke inzamelstructuren naar voren die in andere gemeenten tot succes hebben geleid. De aanpak dient als insteek voor de oplossingsrichtingen voor Haarlem. Deze benchmark leidt tot het beeld dat vooral ingezet moet worden op een fijnmazig haalsysteem bij laagbouw waar herbruikbare stoffen aan huis worden ingezameld met rolemmers. De inzamelmiddelen voor restafval (containers) staan op grotere afstand van de woning. Dit wordt "omgekeerd verzamelen" genoemd.

Samengevat worden de beste resultaten (in kilo's afval per inwoner) behaald door

- een aparte aanpak voor hoogbouw en laagbouw
- een haalsysteem voor de laagbouw voor herbruikbare afvalstromen (met uitzondering van glas)

1.4. Varianten

Op basis van de voor Haarlem gestelde doelen en uitgangspunten zijn drie inzamelstructuren denkbaar:

Variant 1: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw

Hierbij wordt ingezet op verdichting van de ondergrondse containers voor de stromen papier, glas, textiel en kunststof bij zowel de hoogbouw als de laagbouw. Maatregelen bestaan uit het verdichten van het aantal ondergrondse containers voor de genoemde afvalstromen. Voor de stromen die op vrijwel dagelijkse basis vrijkomen, zoals plastic en papier geldt dat de containers gemiddeld dichter bij de woningen komen dan voor de minder frequente afvalstromen als glas en textiel.

Variant 2a: 1 extra rolcontainer voor de laagbouw

Deze variant maakt onderscheid in de aanpak voor hoog- en laagbouw. Bij de laagbouw wordt het groente, fruit en tuinafval (GFT) al bij veel woningen aan huis ingezameld. Laagbouwwoningen die over een GFT rolcontainer (kunnen) beschikken, ontvangen ook een rolcontainer voor kunststof. Daarnaast wordt ingezet op verdichting van de ondergrondse containers voor herbruikbare stoffen, net als in variant 1.

Variant 2b: 2 extra rolcontainers in de laagbouw

De voorgestelde inzamelstructuur is gelijk aan variant 2a, met dien verstande dat in plaats van 1 extra rolcontainer bewoners in de laagbouw kunnen beschikken over 2 extra rolcontainers. Naast de rolcontainer voor kunststof wordt een extra rolcontainer voor papier uitgereikt. Net als bij variant 1 wordt verder ingezet op verdichting van de ondergrondse containers voor herbruikbare stoffen.

1.5 Resultaten

De varianten zijn getoetst op het te halen scheidingspercentage, de CO₂ reductie en de financiële consequenties, gerelateerd aan de huidige contractsom met het inzamelbedrijf van Spaarnelanden.

In de tabel op de volgende pagina worden de verwachte resultaten per variant weergegeven. Voor een goede vergelijking is de voortzetting van de huidige situatie in beeld gebracht als "0" variant. Deze variant laat zien dat afvalscheiding en CO₂ winst op termijn zullen dalen.

Tabel 1: Resultaten per variant in 2015/2016

	2012	Variant 0 Trend huidig	Variant 1 OGC+	Variant 2a OGC + 1 rol	Variant 2b OGC + 2 rol
Scheiding (bron + na)	33,4%+ 4%	31,7 + 4%	40,1%+ 4%	41,4% + 4%	42,7%+ 4%
CO ₂ winst (ton/jaar)	- 19.000	-17.800	- 25.100	- 27.500	- 29.300

Variant 1 levert in 2015/2016 8,4% extra bronscheiding op ten opzichte van variant "0" (voortzetting huidige trend). De bronscheiding komt hierdoor op 40,1%. Inclusief 4% nascheiding levert deze variant 44,1% scheiding op in 2015. De doelstelling van 45% wordt daarmee niet gehaald. De CO₂ winst is ook lager dan bij de andere varianten. Varianten 2a en 2b scoren gunstiger, waarbij variant 2b qua scheidings-resultaat beter scoort dan variant 2a. Bij zowel variant 2a als 2b wordt, inclusief 4% nascheiding, de doelstelling van 45% bereikt. Qua CO₂ winst is er een duidelijk verschil tussen variant 2a en 2b ten gunste van de laatste.

Wanneer de ook de gescheiden inzameling van andere stromen (bijv. drankkartons en PET flessen) wordt opgepakt, kan 1 tot 2% extra scheiding worden gerealiseerd.

1.6 Conclusie

Om de doelstelling van 45% afvalscheiding dichterbij te brengen zijn in elk geval meer ondergrondse containers voor herbruikbare stoffen nodig. Maar om de 45% afvalscheiding daadwerkelijk te realiseren is een aanvullend haalsystemen voor kunststof en/of papier noodzakelijk.

Alleen door in te zetten op aanvullende haalsystemen bij laagbouwwooningen komen deze binnen de gestelde tijd in zicht. Zo'n systeem is een toekomstbestendige keuze, die aansluit op de landelijke trend om voor de herbruikbare stoffen vooral in te zetten op haalsystemen en waarbij de landelijke richtlijn behaald wordt.

Ook in financieel opzicht bieden haalsystemen de meeste zekerheid. De baten zijn zodanig dat de investering op korte termijn worden terugverdiend. Daarna kan het jaarlijkse surplus ten goede komen aan de bewoners. Het verschil in kostenreductie tussen de financieel best scorende variant en de minst scorende variant bedraagt ongeveer 1% van de totale afvalbeheerkosten. Dit is een relatief klein verschil.

Op het aspect duurzaamheid zijn er wel grote verschillen tussen de varianten. Wanneer de toekomstbestendigheid in de afweging wordt betrokken, verdient een oplossing die de circulaire economie maximaal faciliteert de voorkeur. Variant 2b biedt de beste kansen voor het behalen van de scheidingsdoelstelling van 45% binnen de gestelde termijn.

2. Consequenties

De gevolgen van invoering van Duurzaam Afval Beheer kunnen als volgt worden samengevat:

2.1 Afval scheiden wordt makkelijker

Door afval scheiden makkelijker te maken biedt de gemeente meer service aan de burger. Wie thuis meer afval scheidt houdt minder restafval over en hoeft minder

vaak te lopen naar een restafvalcontainer. Voor een optimaal scheidingsresultaat is een voorwaarde dat containers voor de herbruikbare stoffen dicht bij de ingangen van flatgebouwen geplaatst worden. In andere gemeenten heeft die aanpak geleid tot fors betere scheidingsresultaten. Op termijn kan de burger een lagere afvalstoffenheffing tegemoet zien.

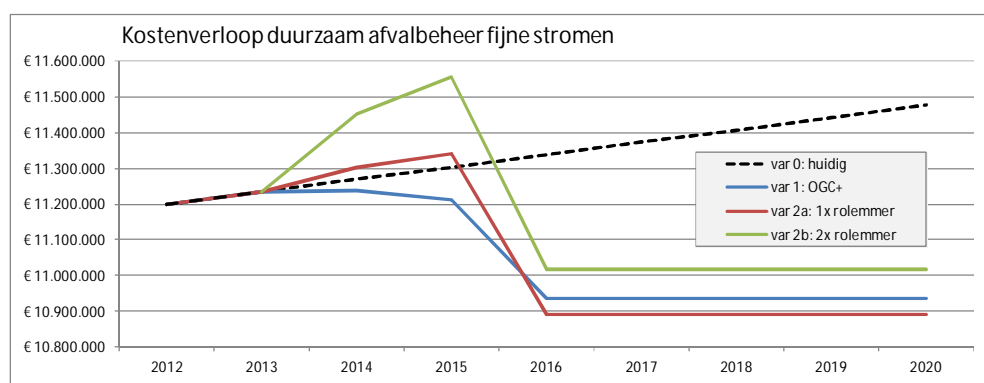
2.2 Afval beheer wordt toekomstbestendig

De prestaties van de gemeente Haarlem blijven tot nu toe achter ten opzichte van andere gemeenten. De huidige werkwijze leidt tot onnodige kosten, CO₂-uitstoot en verspilling van waardevolle materialen. De doelstelling van 45% afvalscheiding in 2015 is in lijn met de landelijke richtlijn uit 2012 en het Europese beleid. Door extra bronscheiding door de burger in combinatie met nascheiding van de grove fractie kunnen de doelstellingen gehaald worden. De CO₂ reductie draagt bij aan de afspraken in het coalitieakkoord. Duurzaam afvalbeheer maakt de afvalketen van Haarlem toekomstbestendig voor ten minste de komende 10 jaar. Met het beoogde systeem kan worden ingespeeld op eventueel nieuw in te zamelen afvalstromen, zoals drankenkartons en PET flessen.

2.3 Afval beheerkosten dalen structureel

Het scheiden van afvalstromen levert vrijwel altijd baten op. Het verbranden van afval daarentegen kost geld. Grondstoffen worden schaarser met als gevolg hogere marktprijzen. Er kunnen veel waardevolle materialen uit het restafval gehaald worden. In financiële zin biedt duurzaam afvalbeheer kansen voor besparingen op het afvalbeheer. De benodigde investeringen worden terugverdiend door fors lagere afvalbeheerkosten. Dit maakt afval scheiden financieel aantrekkelijker. De onderstaande figuur geeft het kostenverloop van duurzaam afvalbeheer weer per variant. Vanwege de dalende tendens in inzamelresultaten voor o.a. GFT en papier nemen de kosten voor de nulvariant in de loopt der jaren toe.

Figuur 2: Kostenverloop duurzaam afvalbeheer

2.4 Er is een eenmalige investering nodig

Figuur 2 laat zien dat de investeringen in alle varianten terugverdiend worden door extra opbrengsten van afvalstromen en besparingen op restafvalinzameling. De hoogte van de investeringen, opbrengsten en besparingen verschillen per variant. De investering voor het inzamelsysteem bedraagt respectievelijk €3,6 miljoen voor variant 1, €4,2 miljoen voor variant 2a en €4,7 miljoen voor variant 2b. Deze bedragen zijn inclusief de projectkosten, de invoering van container management en communicatie. De kapitaallasten (rente en afschrijving over de investering), als-

mede de inzamelkosten en het onderhoud van de inzamelmiddelen, worden gedekt uit de hogere inkomsten uit de afvalscheiding.

Bij variant 1 is bij invoering in 2014 direct sprake van baten. Bij varianten 2a en 2b blijven de baten in de eerste 2 jaar achter bij de kosten. Het tekort bedraagt respectievelijk € 70.000 en € 435.000. Dit heeft tijdelijk een negatief effect op de afvalstoffenheffing. Dit is ongewenst in het licht van de extra scheidingsprestatie die van bewoners gevraagd wordt.

Vanaf 2013 wordt echter een korting verkregen op het storttarief voor restafval bij het AEB. Mocht het bestuur als gevolg hiervan besluiten tot verlaging van het tarief van de afvalstoffenheffing dan heeft dit in positieve zin effect op de doorberekening van de aanloopkosten voor duurzaam afvalbeheer. Besluitvorming hierover vindt als apart onderdeel plaats bij de integrale afweging bij de kadernota 2013. Een gespecificeerd overzicht van de financiële effecten DAB t/m 2020 en de consequenties voor de afvalstoffenheffing per variant, staat in tabel 2.

Tabel 2: Financiële effecten DAB tot 2020 tov 0 variant*

Var 1: OGC+	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Extra inzamelkosten	€ 0	€ -212.989	€ -425.977	€ -425.977	€ -425.977	€ -425.977	€ -425.977	€ -425.977
Extra kapitaalkosten	€ 0	€ -239.546	€ -257.465	€ -222.470	€ -222.470	€ -222.470	€ -222.470	€ -222.470
Opbrengsten DAB	€ 0	€ 149.895	€ 218.645	€ 274.364	€ 274.364	€ 274.364	€ 274.364	€ 274.364
Besparingen restafval	€ 0	€ 264.012	€ 451.956	€ 639.899	€ 639.899	€ 639.899	€ 639.899	€ 639.899
Totaal effect DAB (saldo)	€ 0	€ 30.359	€ 90.639	€ 403.790	€ 438.284	€ 472.777	€ 507.271	€ 541.764
Totaal effect (saldo) per aansl.	€ 0,00	€ 0,43	€ 1,29	€ 5,75	€ 6,24	€ 6,73	€ 7,23	€ 7,72
AEB korting	€ 625.948	€ 602.209	€ 578.471	€ 554.732	€ 554.732	€ 554.732	€ 554.732	€ 554.732
Totaal effect (DAB+AEB)	€ 625.948	€ 632.569	€ 669.109	€ 958.522	€ 993.015	€ 1.027.509	€ 1.062.002	€ 1.096.496
Var 2a: 1x rolemmer	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Extra inzamelkosten	€ 0	€ -433.621	€ -817.478	€ -817.478	€ -817.478	€ -817.478	€ -817.478	€ -817.478
Extra kapitaalkosten	€ 0	€ -341.152	€ -385.854	€ -314.023	€ -314.023	€ -314.023	€ -314.023	€ -314.023
Opbrengsten DAB	€ 0	€ 353.536	€ 524.107	€ 681.647	€ 681.647	€ 681.647	€ 681.647	€ 681.647
Besparingen restafval	€ 0	€ 318.768	€ 539.633	€ 760.498	€ 760.498	€ 760.498	€ 760.498	€ 760.498
Totaal effect DAB (saldo)	€ 0	€ -33.482	€ -36.111	€ 448.619	€ 483.112	€ 517.606	€ 552.099	€ 586.593
Totaal effect (saldo) per aansl.	€ 0,00	€ -0,48	€ -0,51	€ 6,39	€ 6,88	€ 7,37	€ 7,86	€ 8,36
AEB korting	€ 625.948	€ 597.555	€ 569.161	€ 540.768	€ 540.768	€ 540.768	€ 540.768	€ 540.768
Totaal effect (DAB+AEB)	€ 625.948	€ 564.073	€ 533.050	€ 989.387	€ 1.023.880	€ 1.058.374	€ 1.092.867	€ 1.127.361
Var 2b: 2x rolemmer	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Extra inzamelkosten	€ 0	€ -594.920	€ -1.089.096	€ -1.089.096	€ -1.089.096	€ -1.089.096	€ -1.089.096	€ -1.089.096
Extra kapitaalkosten	€ 0	€ -425.231	€ -481.686	€ -373.018	€ -373.018	€ -373.018	€ -373.018	€ -373.018
Opbrengsten DAB	€ 0	€ 395.428	€ 586.945	€ 765.431	€ 765.431	€ 765.431	€ 765.431	€ 765.431
Besparingen restafval	€ 0	€ 373.523	€ 627.310	€ 881.097	€ 881.097	€ 881.097	€ 881.097	€ 881.097
Totaal effect DAB (saldo)	€ 0	€ -182.213	€ -253.047	€ 322.388	€ 356.882	€ 391.375	€ 425.868	€ 460.362
Totaal effect (saldo) per aansl.	€ 0,00	€ -2,60	€ -3,60	€ 4,59	€ 5,08	€ 5,57	€ 6,07	€ 6,56
AEB korting	€ 625.948	€ 592.900	€ 559.852	€ 526.804	€ 526.804	€ 526.804	€ 526.804	€ 526.804
Totaal effect (DAB+AEB)	€ 625.948	€ 410.688	€ 306.805	€ 849.192	€ 883.685	€ 918.179	€ 952.672	€ 987.166

*) Negatieve saldi betekenen een nadeel.

2.5 Indirecte kostenbesparingen zijn mogelijk

Naast de directe baten maakt de invoering van duurzaam afvalbeheer het mogelijk om het aantal ondergrondse containers te verminderen. Dit levert extra structurele besparingen op. Daarnaast zijn er andere maatregelen mogelijk die zorgen voor structurele hogere inkomsten of lagere exploitatiekosten, waaronder:

- Vervoer van restafval per vrachtwagen in plaats van per trein
- Verminderen van gratis meeliften met / gebruik van voorzieningen
- Tegengaan van onevenredig hoog gebruik van voorzieningen.

De keuze voor een of meer van bovengenoemde maatregelen zal leiden tot lagere exploitatiekosten en een lagere afvalstoffenheffing voor de burger. Het kan potentieel gaan om ombuigingen die in de miljoenen euro's gaan lopen. Besluitvorming hierover wordt separaat voorbereid en voorgelegd.

3. Communicatie

Om te komen tot betere afvalscheiding is goede communicatie met de burger cruciaal. In de eerste plaats omdat het hoe en waarom van afvalscheiding niet iedereen duidelijk is. Bewustwording zal deel uitmaken van een communicatie strategie. Daarnaast zal het scheidingsgedrag geïntensiveerd moeten worden om de doelstelling te bereiken. Ook hierbij vormt communicatie een wezenlijk onderdeel.

De communicatiecampagne zal bestaan uit twee elkaar opvolgende fasen:

- Fase 1 – Bewustwording: inwoners van Haarlem worden geïnformeerd over de gemeentelijke visie en het beleid op het gebied van afvalscheiding.
- Fase 2 – Gedragsbeïnvloeding: inwoners van Haarlem worden actief betrokken bij afvalscheiding en worden gestimuleerd om afval gescheiden aan te leveren

4. Participatie en inspraak

De uitrol van ondergrondse containers is beleid en behoeft geen participatie of inspraak. Zodra de middelen er zijn kan gestart worden met de uitrol voor herbruikbare stoffen bij hoogbouw. Net als nu het geval is worden bewoners betrokken bij het bepalen van de locaties voor ondergrondse containers.

Ook voor haalsystemen geldt dat het gaat om staand beleid. Ongeveer de helft van de huishoudens gebruikt al een rolemmer voor Groente Fruit en Tuinafval (GFT). Voor het aanbieden van extra rolemmers wordt gekozen voor een gefaseerde uitrol. Iedere fase gaat van start met een communicatie- en participatiebijeenkomst met de bewoners in de betrokken wijk. Alvorens over te gaan tot het aanbieden van extra rolcontainers wordt met bewoners gesproken tijdens inloopavonden. Op grond van deze gebiedsgerichte bijeenkomsten zal besloten worden op welke wijze de inzameling met rolcontainers per wijk wordt uitgebreid.

5. Kanttekeningen

5.1 Integraal plaatsingsplan voor restafvalcontainers

Een geoptimaliseerde inzameling via restafvalcontainers vormt het uitgangspunt voor de introductie van duurzaam afvalbeheer. 95% van de huishoudens dient op de ondergrondse restafvalinzameling te worden aangesloten. De uitrol dient samen te vallen met de invoering van duurzaam afvalbeheer, zodat de containers voor herbruikbare stoffen gemakkelijker te bereiken zijn dan containers voor restafval. Er wordt een integraal plan opgesteld waarin de locaties voor restafvalcontainers en containers voor herbruikbare stoffen worden vastgelegd, in samenhang met de uitrol van extra rolcontainers.

5.2 Benutten voormalige locaties restafvalcontainers

Nu maakt ongeveer 75% van de huishoudens gebruik van ondergrondse restafvalcontainers. Dit moet dus 95% worden. Het is de bedoeling dat er geen extra ondergrondse containers worden aangekocht, maar dat bestaande containers op plekken met overcapaciteit worden verwijderd en worden herplaatst in wijken waar nu nog geen ondergrondse restafvalcontainers zijn. Het gaat om circa 300 containers. De betonnen bak blijft achter. Deze moeten worden afgedekt. Een deel van de vrijkomende “gaten” kan worden benut voor ondergrondse containers voor de te scheiden stromen. Aangezien de plaatsingskosten en de betonnen bak ongeveer 50% van de totale investering in een ondergrondse restafvalcontainer uitmaken, kan zo een deel van de desinvestering worden voorkomen.

5.3 Ruimere loopafstanden

Door de optimalisatie van restafvalafvalinzameling worden meer huishoudens per ondergrondse container aangesloten. Hiermee neemt de maximale loopafstand naar een ondergrondse container toe van 125 meter tot 160 meter. Deze afstand is een voorwaarde voor het halen van de scheidingsdoelstelling. Tot nu toe faciliteerde de gemeente de inzameling van restafval door ondergrondse containers dicht bij de woningen te plaatsen. Bij duurzaam afval beheer wordt de gescheiden inzameling gefaciliteerd en het aanbieden van restafval ontmoedigd. Om de loopafstand te verruimen moet de afvalstoffenverordening worden aangepast. Later dit jaar zal een voorstel aan de raad worden voorgelegd.

6. Risicobeheersing

Als belangrijkste risicofactoren zijn gedefinieerd:

6.1 Tegenvallend scheidingsgedrag

Wanneer bewoners onvoldoende extra afval scheiden, worden de investeringen minder snel of niet terugverdiend. Uit de praktijk blijkt dat extra scheiding bij inzet van rolcontainers het meest zeker is: de meeste bewoners gaan deze meteen goed gebruiken wanneer deze worden versterkt. Investerings in extra ondergrondse containers voor de te scheiden stromen zijn minder zeker. In de praktijk is er nauwelijks een verband tussen het aantal containers en scheidingsgedrag. Het gaat er hierbij vooral om dat de ondergrondse containers op de juiste plek staan.

6.2 Fluctuerende marktprijzen

Duurzaam afvalbeheer verdient zichzelf terug uit de opbrengsten van de gescheiden afvalstromen en lagere verbrandingskosten. Voor restafval en GFT zijn langjarige contracten afgesloten waardoor er prijsrisico is. De prijs voor verwerking van kunststof en glas vallen onder het raamcontract met Nedvang dat loopt tot 2023. Voor textiel en papier zijn er geen constante tarieven. De opbrengsten van textiel kwamen in Haarlem altijd ten goede van de Schalm, dus daar zijn op dit moment geen neerwaartse risico's. Alleen de marktprijs van papier vormt een risico.

6.3 Grottere afstand tot restafvalcontainer

De bedoeling is dat de kosten per aansluiting door het hergroeperen en verwijderen van containers omlaag gaan en dat vrijkomende containers herplaatst worden. Dit is een aanzienlijke operatie waarbij de loopafstand naar de dichtstbijzijnde container voor restafval toeneemt naar maximaal 160 meter. De reactie van bewoners hierop kan nog niet ingeschat worden. Belangrijk is dat bewoners er op gewezen worden

dat zij binnen de nieuwe inzamelstructuur gemakkelijker hun afval kunnen scheiden en daardoor veel minder frequent de gang naar restafvalcontainers hoeven te maken.

7. Overeenkomsten tussen de varianten

Maatschappelijk

Bij alle varianten wordt het voor bewoners gemakkelijker om afval te scheiden en iets lastiger om zich te ontdoen van restafval.

Financieel

De afvalbeheerkosten dalen structureel bij alle varianten. De mate waarin verschilt slechts in geringe mate per variant. Daarnaast zijn indirecte kostenbesparingen mogelijk. Er is een eenmalige voor investering nodig bij alle varianten. De baten van de gescheiden inzameling van PET flessen en drankkartons zijn nog niet meegenomen. Vanwege de hoge opbrengsten van PETR (ca € 700,-/ton) kan dit echter minimaal kosten neutraal.

Draagvlak

Bij alle varianten is het verkrijgen van draagvlak voor verdergaande avalscheiding essentieel. Om deze reden maakt bij alle varianten een intensieve communicatie campagne deel uit van de aanpak.

8. Verschillen tussen de varianten

Milieutechnisch

Bij variant 1 wordt de scheidingsdoelstelling niet gehaald. De CO₂-reductie is het laagst. De scheidingsdoelstelling wordt alleen bereikt bij de varianten 2a en 2b. De grootste zekerheid biedt hierbij variant 2b. De genoemde varianten laten ook de grootste CO₂-reductie zien. In de berekeningen is vanwege de onzekerheden nog geen rekening gehouden met de gescheiden inzameling van PET flessen en drankkartons. Gescheiden inzameling hiervan kan 1% tot 2% extra scheiding van het totale huishoudelijk afval opleveren.

Toekomstbestendigheid

Variante 1 is niet toekomstbestendig, omdat er geen zicht is op het behalen van de landelijke richtlijn. Bij varianten 2a en 2b is de toekomstbestendigheid geborgd. Deze varianten kunnen ook in eventuele toekomstig te scheiden stromen accommoderen. De rolemmer voor kunststof kan in de toekomst mogelijk ook benut worden voor gezamenlijke inzameling met andere stromen als drankkartons en PET flessen. Variante 2b verdient hierbij de voorkeur.

Financieel

De structurele kostenreductie verschilt per variant. Bij variante 2a is deze het grootst. Variante 2b geeft de minste kostenreductie. Echter, het verschil tussen de financieel best scorende variant en de minst scorende variant bedraagt slechts 1% van de totale afvalbeheerkosten.

Maatschappelijk

Het scheiden van afval wordt het meest gemakkelijk voor bewoners in de laagbouw die de beschikking krijgen over één of twee extra rolemmers. Variant 2b is wat dat betreft de beste keuze. Met betrekking tot het innemen van ruimte op het eigen terrein van bewoners hebben varianten 2a en 2b een nadeel ten opzichte van variant 1, waarbij er geen sprake is van opslag op eigen terrein.

Tabel 3 brengt de belangrijkste verschillen tussen de varianten nogmaals in beeld. De voortzetting van huidige situatie is als variant "0" aangegeven.

Tabel 3: Belangrijkste verschillen per variant in 2015/2016

	Variant 0 (huidig)	Variant 1 (OGC+)	Variant 2a (OGC+, 1x rol)	Variant 2b (OGC+, 2x rol)
Scheiding (bron + na)	31,7 + 4%	40,1% + 4%	41,4% + 4%	42,7% + 4%
CO ₂ winst (ton/jaar)	-17.800	- 25.100	- 27.500	- 29.300
Extra containers	n.v.t.	205	168	75
Investering DAB	n.v.t.	€3,6 mln.	€4,2 mln.	€4,7 mln.
Baten DAB per jaar	n.v.t.	€404.000	€449.000	€323.000
Effect afvalstoffenheffing / aansluiting *	n.v.t.	+€0,40 tot + €7,70	-€0,51 tot +€8,36	-€3,60 tot +€6,56
Meerkosten inzamelcontract (t/m jaar "2)	n.v.t.	n.v.t.	€70.000	€435.000
Terugverdiëntijd meerkosten	n.v.t.	n.v.t.	< 1 jaar	< 2 jaar

*Betreft het verloop vanaf de aanlooperperiode (negatief) tot 2020(positief).

9. Kernvraag aan de commissie

Het college vraagt de commissie zijn voorkeur uit te spreken voor één van de volgende alternatieven:

- Variant 1: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw
- Variant 2a: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw met 1 extra rolcontainer voor de laagbouw
- Variant 2b: extra ondergrondse containers bij hoog- en laagbouw met 2 extra rolcontainers in de laagbouw

10. Vervolg

Nadat het college heeft kennis genomen van de nota wordt deze voor advies doorgestuurd naar de commissie Beheer. Bij de Kadernota wordt de raad een keuze voorgelegd voor één van de varianten. Daarbij wordt ook een voorstel voorgelegd over de voorfinanciering. Na vaststelling van de nieuwe inzamelstructuur en de definitieve bekostiging in de begroting vindt in 2014 de implementatie plaats.

11. Bijlagen

1. Plan van Aanpak duurzaam afvalbeheer in Haarlem – 19 maart 2013
2. Participatie en Inspraak Plan - 18 maart 2013
3. Rapport O&S Afvalinzameling - 26 februari 2013

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

1. Inleiding

Bedrijfsleven en overheid zijn zich steeds meer bewust dat omschakeling van de huidige lineaire economie (winning – gebruik – afdanken) naar een circulaire economie, waarbij hergebruik van waardevolle materialen voorop staat, op korte termijn noodzakelijk is. Algemeen wordt erkend dat alleen op deze wijze een halt toegeroepen kan worden aan de uitputting van grondstoffen en de toenemende milieu en klimaat problemen. Maar ook in financiële zin wordt ervaren dat deze transitie kansen biedt om te komen tot een betere bedrijfseconomische positionering en daardoor verbetering van de marktpositie. Beleid en wetgeving vanuit Europa en het Rijk zullen de komende jaren er sterk op gericht zijn om deze omschakeling te stimuleren.

Ook binnen de afvalbranche wordt deze visie volop omarmt. Met de Rijksoverheid is een scheidingsrichtlijn overeengekomen waarbij al in 2015 een forse stap gezet moet zijn op weg naar zo veel mogelijk hergebruik van materialen in het huishoudelijk afval. Het gevolg zal zijn dat de bijdrage van lokale overheden, samen met inzamelbedrijven en verwerkers van afval, aan een circulaire economie belangrijk zal toenemen. Tevens zullen, als gevolg van toenemende opbrengsten uit gerecyclede afvalstromen en vermindering van verbrandingskosten, de afvalbeheerkosten structureel dalen. Verwacht mag worden dat de burger hiervan kan profiteren, bijvoorbeeld in de vorm van beloning of verlaging van de afvalstoffenheffing. Het scheidingsgedrag zal hierdoor een extra impuls krijgen, waardoor het hergebruik van materialen verder gestimuleerd zal worden.

In het voorliggende plan van aanpak wordt aangegeven hoe deze omslag binnen het afvalbeheer in Haarlem kan plaatsvinden. Het eerste punt op de horizon hierbij is het behalen van de landelijke scheidingsrichtlijn. Dit betekent dat Haarlem tussen nu en 2015 de stap zal moeten maken van 37% naar 45% scheiding van het huishoudelijk afval. Ook na 2015 wil Haarlem blijven inzetten op continue verbetering en aanscherping van de scheidingsdoelen. Technieken om materialen zuiver en hoogwaardig machinaal uit ongescheiden afval te scheiden ontbreken op dit moment nog. Dit betekent dat de extra scheiding op middellange termijn vooral door bewoners gerealiseerd zal moeten worden.

Als voorbeeld voor de aanpak tot en met 2015 hebben een aantal met Haarlem vergelijkbare steden gediend die momenteel al zeer goede prestaties leveren op het gebied van bronscheiding en de landelijke doelstelling, zo niet nu al, maar in elk geval in 2015 zullen behalen. Deze benchmark heeft geleid tot een beeld waarbij vooral ingezet wordt op een fijnmazig haalsysteem bij de laagbouw waarbij de volumineuze herbruikbare stoffen aan huis worden ingezameld middels rolemmers. De inzamelmiddelen voor restafval staan op grotere afstand van de woning. Op deze wijze wordt het scheiden gestimuleerd terwijl het ontdoen van restafval wat meer moeite kost. Dit wordt "omgekeerd inzamelen" genoemd. In de hoogbouw blijft de burger ook voor de herbruikbare stoffen aangewezen op ondergrondse containers buiten de woning. Hier kan alleen het netwerk aan inzamelmiddelen voor herbruikbare stoffen verder verdicht worden. Dit leidt zeker tot verbetering, maar blijft duidelijk achter bij de resultaten die behaald worden in combinatie met een uitbreiding van het haalsysteem.

Deze bevindingen hebben er toe geleid dat naast oplossingen binnen de huidige beleidslijn, gestoeld op zoveel mogelijk verdere uitbouw van het brengsysteem middels ondergrondse containers, er alternatieven onderzocht zijn waarbij in de laagbouw tevens ingezet wordt op uitbreiding van het bestaande haalsysteem voor GFT-afval. De oplossingsrichtingen zijn vervolgens getoetst op het te behalen scheidingspercentage en CO₂ reductie in 2015 en de financiële consequenties gerelateerd aan de huidige contractsom met het inzamelbedrijf Spaarnelanden. Het blijkt dat zonder een trendbreuk in de wijze van afvalbeheer de scheidingsdoelen voor 2015 en aanscherping daarvan in de jaren daarna niet haalbaar zijn. Alleen door in te zetten op aanvullende haalsystemen bij laagbouwwoningen komen deze binnen de gestelde tijd in zicht. Ook financieel gezien biedt deze oplossingsrichting de meeste zekerheid. Doorrekening laat zien dat de vooruitzichten op baten zodanig zijn dat de noodzakelijke investering direct of op korte termijn kan worden terugverdiend waarna het jaarlijkse surplus direct ten goede kan komen aan bewoners die hierdoor verder gestimuleerd worden in hun scheidingsgedrag.

Vanwege schaarser wordende grondstoffen, toenemende welvaart en een groeiende wereldbevolking is de circulaire economie op lange termijn de enige manier om in onze behoeften te voorzien. De toenemende grondstoffenschaarste zal naar verwachting het gevolg hebben dat de opbrengsten van gescheiden stromen in de toekomst zullen stijgen waardoor de afvalbeheerkosten dalen. Door nu in te zetten op de circulaire economie, geheel in lijn met de Europese en landelijke ontwikkelingen, kunnen de gemeente Haarlem en haar inwoners via een toekomstbestendig afvalbeheersysteem meeprofiteren van de verwachte voordelen op vlak van duurzaamheid en financiën.

Bij de aanpak staat de bewoner centraal. Alvorens over te gaan tot uitbreiding van de inzameling met rolcontainers zal daarom uitgebreid met hen gesproken worden op individueel niveau tijdens inloopavonden. Op grond van de bewonersparticipatie zal definitief besloten worden of de inzameling met rolcontainers zal worden uitgebreid en op welke wijze. De verdere uitrol van ondergrondse containers is vastgesteld beleid en behoeft geen participatie. Wel zullen bewoners, zoals tot op heden het geval is, betrokken worden bij het bepalen van de locatie voor de ondergrondse containers.

De grote tijdsdruk dwingt tot het stellen van prioriteiten. De focus wordt daarom in eerste instantie gelegd op verbetering van de fijne afvalstromen: deze maken meer dan 80% van de totale hoeveelheid afval in Haarlem. In dit rapport wordt hieraan dan ook voorrang gegeven. Ook voor de grove afvalstromen is er verbeterpotentieel. De uitwerking hiervan vindt plaats in een separate notitie.

Het behoeft tenslotte geen betoog dat de transitie slechts volledig kan plaatsvinden op basis van optimale randvoorwaarden. Een professionele communicatiecampagne, voldoende capaciteit aan handhaving en een efficiënt werkend inzamelsysteem liggen dan ook besloten in de gepresenteerde nieuwe inzamelstructuren.

2. Vooronderzoek

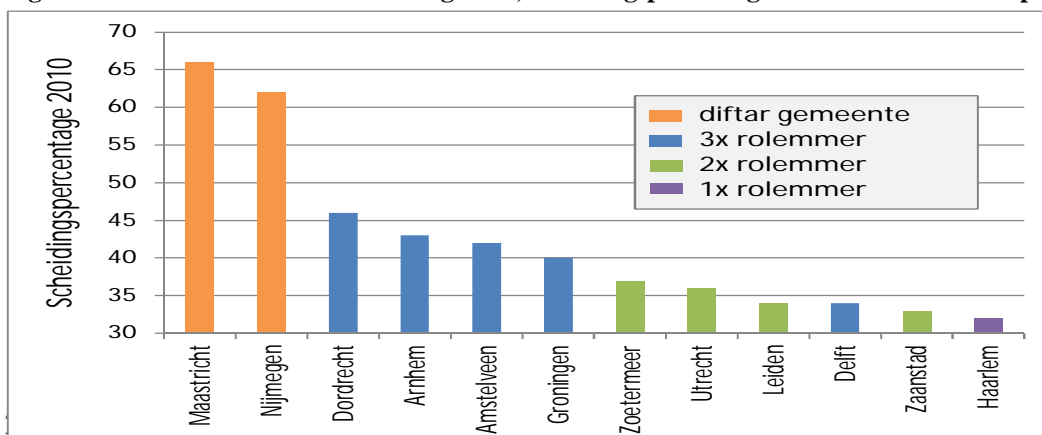
2.1 Prestaties afvalscheiding andere steden(benchmark)

Bij de uitwerking is allereerst gekeken naar de aanpak in andere goed presterende grotere steden. Hiertoe zijn, op basis van de door de afvalbranche voorgestelde typering, steden benaderd uit dezelfde hoogbouwcategorie als waar Haarlem toe behoort. Dit betreffen steden met 40-60% hoogbouw. De aanpak uit de meest succesvolle steden uit deze groep heeft gediend als belangrijkste insteek voor de oplossingsrichting in Haarlem. De volgende succesfactoren zijn naar voren gekomen:

- Aparte benadering voor afvalinzameling en -scheiding bij hoog- en laagbouw
- Beste prestaties bij laagbouw worden behaald middels een haalsysteem met rolemmers voor volumineuze stromen
- Grootste winst qua hoeveelheid wordt behaald met groente, fruit en tuinafval (GFT) en papier/karton (en kunststof) middels een haalsysteem met rolemmers
- Gemeenten met een diftarsysteem halen 20 tot 30% hogere scheidingspercentages

In figuur 1 staan de steden uit deze hoogbouwcategorie. In de figuur is het scheidingspercentage in 2010 aangegeven en het aantal rolemmers dat wordt gebruikt voor afvalinzameling bij laagbouwwoningen bij niet diftar gemeenten.

Figuur 1: Gemeenten met 40-60% hoogbouw, scheidingspercentage en aantal rolemmers per huish.

Figuur 1 laat zien dat Haarlem mager scoort in vergelijking met andere gemeenten uit dezelfde hoogbouwcategorie. De vergelijking laat ook zien dat gemeenten met meerdere rolemmers en diftar systemen het beste scoren.

Wat betreft de prestaties qua afvalscheiding in kilogram per inwoner per jaar geeft de onderstaande tabel een overzicht van de beste prestaties uit de referentiegroep per afvalstroom. Gemeenten met een diftar systeem zijn hierin niet meegenomen.

Tabel 1: Overzicht “best practices” 2011 in gemeenten met 40-60% hoogbouw (excl. diftar gemeenten)

Afvalstroom	Huidige (2012) Prestatie Haarlem (kg/inw)	Extra beste prestatie brengsysteem (kg/inw)	Extra beste prestatie haalsysteem (kg/inw)	Gemeenten	Extra aanvullende maatregel (kg/inw)
GFT	39	-	+18	Arnhem en Zaanstad	-
Oud papier en karton	39	+16	+19	Dordrecht, Delft, Amstelveen	-
Kunststof	3	+1	+2	Arnhem, Dordrecht	+9 *
Glas	24	-	0	Amstelveen	-
Textiel	3	0	+3	Arnhem, Zaanstad, Groningen	+3 **
TOTAAL	112	+19	+42		+12

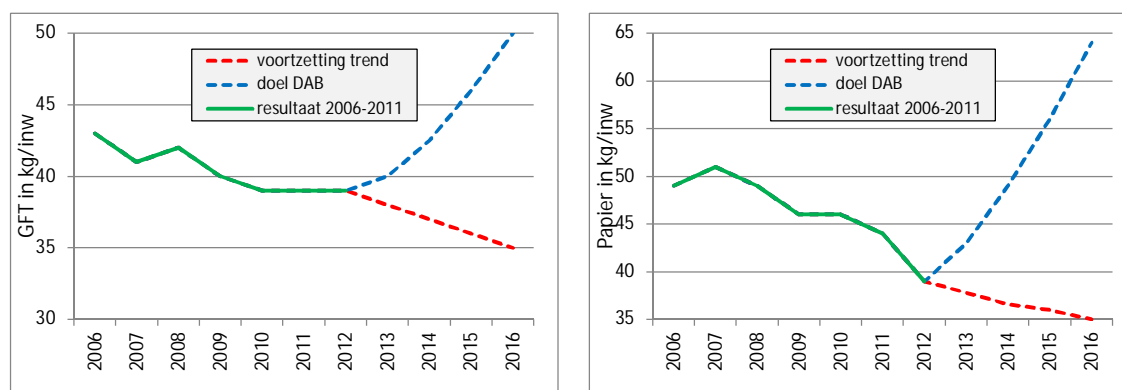
* Aan huisinzameling met rolemmer bij laagbouw

** Ook “niet herdraagbaar” textiel inzamelen t.b.v. recycling vezels

2.2 Trend scheiding Haarlem

Om in Haarlem te komen tot significant betere afvalscheiding, wordt ingezet op de afvalstromen die het grootste verbeterpotentieel bieden qua hoeveelheid, bijdragen aan kostenreductie en een grote impact hebben op duurzaamheid. Op basis van deze criteria zijn GFT, papier, kunststof en textiel de afvalstromen waarop Haarlem zal inzetten. Met name voor de stromen GFT en papier is al enige jaren sprake van een negatieve trend qua inzamelresultaat. De hiernaast staande grafieken maken dit duidelijk. Dit kost de gemeente veel geld: minder opbrengsten van de gescheiden stromen en hogere verwerkingskosten restafval. Het huidige beleid zal niet toereikend zijn om deze trend te doen laten keren. Met duurzaam afvalbeheer kan deze trend wel worden doorbroken.

Figuur 2: Trend afgelopen jaren inzamelresultaat GFT en papier en prognose komende jaren

2.3 Ontwikkelingen in de afvalsector

Sinds enkele jaren zijn de ontwikkelingen in de afvalsector in een stroomversnelling gekomen. Zowel aan de kant van overheden als de sector zelf wordt volop ingezet om een flinke verduurzamingslag te

maken. Vanuit Europa en het Rijk is beleid en wetgeving in ontwikkeling om de slag te maken naar een circulaire economie. Materialen worden hier zoveel mogelijk in kringlopen beheerd. Hiermee wordt ingezet op verregaande afvalscheiding.

Producentenverantwoordelijkheid

Naar verwachting zal de producentenverantwoordelijkheid voor steeds meer afvalstromen worden ingevoerd. Gekeken wordt bijvoorbeeld of alle verpakkingsmaterialen (zoals drankkartons), matrassen en textiel ook onder de producentenverantwoordelijkheid kunnen vallen. Net zoals voor veel stromen die nu onder de producentenverantwoordelijkheid vallen, zullen gemeenten moeten voorzien in een inzamelsysteem voor de gescheiden inzameling.

Raamovereenkomst Verpakkingen

In het kader van de producentenverantwoordelijkheid regisseert de stichting Nedvang voor het verpakkende bedrijfsleven de gescheiden inzameling en het hergebruik van verpakkingsafval waaronder kunststof, papier en glas. De gemeente Haarlem krijgt van Nedvang vergoedingen voor kunststof, papier en glas. Eind 2012 is tussen het verpakkende bedrijfsleven, VNG en de Rijksoverheid de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022 gesloten welke ook consequenties heeft voor de gemeente Haarlem. De Raamovereenkomst biedt mogelijkheden voor verdere verduurzaming en aanvullende opbrengsten. De belangrijkste consequenties zijn:

- Gemeenten krijgen ketenverantwoordelijkheid: Vanaf 2015 hebben gemeenten zelf de verantwoordelijkheid om hele keten voor de inzameling, transport en verwerking van kunststof verpakkingsafval regelen. Nu doet Nedvang dat nog grotendeels. Dit biedt ook kansen: samen met het kunststof kunnen gemeenten dan ook andere waardevolle materialen inzamelen, zoals dranken-kartons, PET flessen, blik en andere metalen. Gemeenten kunnen door hierop in te spelen naast extra opbrengsten ook een verduurzamingslag maken.
- Eenmalige vergoeding Nedvang: Nedvang verstrekt aan Haarlem in 2013 een eenmalige vergoeding van ongeveer €50.000,- voor ten bate van duurzaam afvalbeheer. Dit bedrag dient besteed te worden aan (ondergrondse) verzamelcontainers voor kunststof verpakkingsafval.
- Bonus/malus systeem voor kunststof verpakkingsafval: Uit recent overleg met Nedvang is naar voren gekomen dat er per 2015 een bonus malus systeem komt voor kunststof verpakkingsafval. Dit houdt in dat gemeenten een hogere (bonus) of lagere (malus) bijdrage ontvangen op basis van de kwaliteit en kwantiteit van het aangeleverde kunststof. Uit praktijk-ervaringen in andere gemeenten blijkt dat met haalsystemen de hoogste kwaliteit en kwantiteit wordt behaald. De bonus malus regeling is het gevolg van de landelijk gesloten Raamovereenkomst en bedoeld ter bevordering van een gesloten kunststofketen (circulaire economie).

Pilot gescheiden inzameling drankkartons

In de Raamovereenkomst Verpakkingen is afgesproken dat er in 2013 en 2014 een landelijke pilot zal komen voor de gescheiden inzameling van drankkartons. Gemeenten die deelnemen zullen de kosten hiervoor vergoed krijgen. Met de pilot wordt ervaring opgedaan naar de mogelijkheden om drankkartons gescheiden in te zamelen en te verwerken. De gemeente Haarlem wil zich graag aanmelden voor deze pilot. Inwoners kunnen hun drankkartons dan samen met het kunststof verpakkingsafval gescheiden inzamelen. Na inzameling worden de drankkartons vervolgens van het kunststof gescheiden. In de (financiële) berekeningen is nog geen rekening gehouden met de pilot. Wanneer de pilot een succes wordt, betekent dit een extra bijdrage aan het behalen van de doelstelling. Ongeveer 3,5% ofwel 10 kg van het huishoudelijk restafval bestaat uit drankkartons. Wanneer hiervan op termijn ongeveer de helft samen met het kunststof kan worden ingezameld, kan met drankkartons ca 1% extra scheiding gerealiseerd worden.

Afschaffen statiegeld

Waarschijnlijk zal de statiegeldverplichting voor grote PET-flessen per 2015 komen te vervallen. Vanaf dan zullen gemeenten de inzameling van deze afvalstroom op zich moeten nemen. Dit kan met aparte PET-bakken of samen met de andere kunststofstromen. Voor Haarlem gaat het om ruim 6 miljoen flessen. Qua tonnage is dit ongeveer gelijk aan de huidige hoeveelheid kunststof

verpakkingsafval die momenteel in Haarlem wordt ingezameld. Qua volume is dit zelfs een twee keer zo grote hoeveelheid. Afschaffing van het statiegeld heeft dus grote gevolgen (voor de benodigde capaciteit) voor de gescheiden kunststofinzameling. In de (financiële) berekeningen is nog geen rekening gehouden met afschaffing van het statiegeld. De PET stroom heeft een hoge waarde (€700,-/ton) wanneer deze zuiver kan worden ingezameld. Een en ander betekent dat met de introductie van een haalsysteem voor kunststof hierop al voorgesorteerd wordt: deze kan worden gebruikt voor inzameling van de PET stroom.

Nieuwe inzamelmethoden

Gemeenten zelf hebben ook niet stil gezeten. Veel gemeenten zijn bezig met het implementeren van nieuwe inzamelmethoden en prijsprikkels om bewoners te stimuleren om afval zoveel mogelijk te scheiden. Een veel toegepaste methode is het zogenaamde “omgekeerd inzamelen” waarbij de gescheiden stromen aan huis worden opgehaald en restafval naar een brengpunt verder weg moet worden gebracht. Resultaten uit de praktijk laten zien dat op deze manier een grote slag kan worden gemaakt.

Schaarser wordende grondstoffen

In de media is de afgelopen tijd steeds meer aandacht voor schaarser worden grondstoffen. Door materialen in kringloop te beheren (wat het doel is van duurzaam afvalbeheer), kan dit probleem ten dele worden ondervangen. De schaarste heeft ook tot gevolg dat de prijzen van grondstoffen, inclusief gescheiden afvalstromen, de afgelopen jaren behoorlijk gestegen zijn. Naar verwachting zal deze trend, afhankelijk van de economische omstandigheden, zich de komende jaren voortzetten.

Deze en meer ontwikkelingen maken dat gemeenten hun afvalbeheer anders moeten inrichten. De gemeente Haarlem wil hier door middel van duurzaam afvalbeheer van profiteren.

2.4 Prognose scheidingsgedrag bewoners Haarlem (enquête)

Naast het type bebouwing en de mogelijkheden voor bewoners om zich te ontdoen van de herbruikbare stromen zijn houding en gedrag cruciale factoren om een overgang naar duurzaam afvalbeheer te kunnen volbrengen. Het onderzoek binnen de referentiegroep van steden laat zien dat duurzaamheid niet alleen leeft bij bewoners, maar dat zij ook bereid zijn hiernaar te handelen, zoals blijkt uit de scheidingsresultaten. De vraag is nu hoe de Haarlemse bevolking denkt over de invoering van duurzaam afvalbeheer. Om hier op voorhand informatie over te verkrijgen, zijn bewoners die deel uitmaken van het zogenaamde “digipanel” geënuquêteerd over het scheiden van afval. De volgende meningen zijn vaker naar voren gekomen:

Mening over afvalscheiding in het algemeen

- Er is nog steeds bij een aantal geënuquêteerden het misverstand dat alle gescheiden fracties uiteindelijk toch op een hoop komen
- Een aantal malen wordt aangegeven dat de ambitie binnen het plan van aanpak te hoog wordt gesteld. De doelstelling voor 2015 zou meer realistisch moeten zijn.
- Slepen met afval naar ondergrondse containers voor de herbruikbare stoffen wordt frequent als nadeel genoemd. Beter zou het zijn sommige fracties aan huis op te halen. Of dit met rolemmers zou moeten is discutabel
- Betalen per gewicht wordt soms genoemd evenals het nascheiden van afval
- Plastic scheiden zou volgens sommigen niet nodig zijn
- Relatief veel geënuquêteerden geven aan dat containers voor de herbruikbare stoffen dichter bij de woningen geplaatst moeten worden

Mening over de aanpak om tot betere scheiding te komen

- Het geen plek hebben voor een extra rolemmer of voor meerdere extra rolemmers wordt vaak genoemd in combinatie met appartement, wonen in binnenstad, het nog hebben van een grijze rolemmer of het niet hebben van een achterom
- Men vindt relatief vaak een milieueiland bij een winkelcentrum te ver weg

- Extra ondergrondse containers voor herbruikbare stoffen ziet men graag bij de al bestaande ondergrondse containers voor restafval.

De enquête maakt duidelijk dat het besteden van aandacht aan het “hoe en waarom” van afvalscheiding nog steeds noodzakelijk is. Misverstanden blijken hardnekkig te zijn. Voorts voelen bewoners goed aan dat de ambitie hoog ligt in Haarlem. Het behalen van de doelstelling is volgens hen alleen mogelijk wanneer afvalscheiding zo gemakkelijk mogelijk gemaakt wordt; de inzamelmiddelen zo dicht mogelijk bij de woningen geplaatst worden, het liefst naast de containers voor restafval.

Voorts is er sprake van gereserveerdheid ten aanzien van verdere intensivering van de inzameling met rolemmers. Opmerkelijk is dat het grootste gedeelte van de bewoners die op deze vraag gereageerd heeft tot de groep behoort waar zo wie zo intensivering van de inzameling middels rolemmers in de toekomst niet is voorzien. Het is echter wel een indicatie dat bij de uitrol van een variant waar het ter beschikking stellen van één of meerdere extra rolemmers deel uitmaakt er specifiek ingegaan moet worden op bezwaren die leven bij bewoners. Dit is ook de lijn die wat betreft communicatie gevolgd wordt in de steden uit de referentiegroep. Ook daar was over het algemeen bij de intensivering van het haalsysteem aanvankelijk sprake van weerstand. Door aan te sluiten bij de beleving van bewoners, te luisteren en problemen serieus te nemen en deze op een persoonlijke wijze tot een oplossing te brengen is men tot participatie gekomen van de bewoners. Gebleken is ook dat bewoners ervaring moeten opdoen om de emotionele argumenten te overwinnen. In dit verband heeft bijvoorbeeld Amstelveen in haar communicatie opgenomen dat bewoners altijd de extra rolemmer konden teruggeven als deze na enige tijd uitproberen toch niet beviel. Slechts weinigen hebben hier overigens gebruik van gemaakt.

3. Oplossingsrichtingen

Zoals uit het vooronderzoek naar voren is gekomen, worden landelijk de beste resultaten bereikt met een haalsysteem in de laagbouw middels rolemmers. Toepassing in Haarlem zou een trendbreuk betekenen. De huidige inzamelstructuur gaat namelijk uit van het zo veel mogelijk ondergronds brengen van alle afvalstromen. Voorts is enige aanvankelijke reserve vanuit bewoners niet uit te sluiten. Om deze reden is als oplossingsrichting in de eerste plaats gekozen voor uitsluitend verdichting van het bestaande netwerk aan inzamelmiddelen voor herbruikbare stoffen middels nieuw te plaatsen ondergrondse containers. Daarnaast zijn varianten uitgewerkt waarbij, naast intensivering van het containernetwerk, de inzameling middels rolcontainers wordt uitgebreid in de laagbouw. Aldus zijn de volgende mogelijke inzamelstructuren naar voren gekomen:

- Variant 1: optimaliseren van het huidige brengsysteem van ondergrondse containers voor alle afvalstromen met uitzondering van GFT.
- Variant 2a: intensiveren bronscheiding bij laagbouwoningen middels één extra rolemmer in combinatie met optimaliseren brengsysteem bij hoogbouw middels ondergrondse containers
- Variant 2b: intensiveren bronscheiding bij laagbouwoningen middels twee extra rolemmers in combinatie met optimaliseren brengsysteem bij hoogbouw middels ondergrondse containers

Bij alle varianten wordt er van uit gegaan dat restafval bij zoveel mogelijk woningen ondergronds zal worden ingezameld.

Variant 1: extra ondergrondse containers hoog- en laagbouw

Bij variant 1 wordt ingezet op optimalisatie van de ondergrondse containers voor de stromen papier, glas, textiel en kunststof bij zowel hoog- als bij laagbouwoningen. De maatregelen bestaan uit het verdichten van het aantal ondergrondse containers voor de genoemde afvalstromen. In het bijzonder geldt dit voor de stromen die op vrijwel dagelijkse basis vrijkomen, zoals plastic en papier. Hiervoor zullen de nieuw te plaatsen ondergrondse containers zo dicht mogelijk bij de woningen neergezet worden. Hiervoor wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de vrijkomende gaten van

voormalige locaties voor ondergrondse restafvalcontainers (zie paragraaf 4.1). Voor de stromen die minder snel toenemen zoals glas en textiel zullen op strategische plaatsen (bijvoorbeeld bij supermarkten) zogenaamde “grondstoffenparkjes” ingericht worden. Zo wordt het bewoners makkelijker gemaakt om afval te scheiden door enerzijds de loopafstanden te verkleinen via een hogere dichtheid en anderzijds grondstoffenparkjes te realiseren op plekken die bewoners sowieso regelmatig bezoeken. GFT wordt nog steeds via een rolemmer bij laagbouw woningen ingezameld.

Variant 2a: extra rolemmer laagbouw en extra ondergrondse containers hoogbouw en laagbouw

Deze variant maakt onderscheidt in de aanpak voor hoog- en laagbouw. In de laagbouw wordt GFT momenteel al bij veel woningen aan huis ingezameld. Echter Spaarnelanden geeft aan dat uitbreiding en optimalisatie mogelijk is. Daarom wordt in het kader van de huidige aanpak de GFT inzameling uitgebreid. Alle laagbouwwoningen waar GFT inzameling mogelijk is, zullen deel gaan uitmaken van de inzamelstructuur. Laagbouwwoningen die over een GFT rolemmer (kunnen) beschikken, ontvangen eveneens een rolemmer voor kunststof. Het is de bedoeling dat deze rolemmer op termijn voor meer stromen gebruikt kan worden, zoals drankkartons, PET flessen en mogelijk ook blik en metalen. Voor het overige wordt dezelfde aanpak gevolgd als bij variant 1. Dit betekent verdichten van de brengvoorzieningen en plaatsing van grondstoffenparkjes bij zowel hoog- als laagbouw met uitzondering van de voorzieningen voor kunststof bij de laagbouw. Deze fractie wordt zoals al vermeld bij deze aanpak ingezameld met een rolemmer.

Variant 2b: 2 extra rolemmers in laagbouw en extra ondergrondse containers hoogbouw en laagbouw

De voorgestelde inzamelstructuur is gelijk aan variant 2, met dien verstande dat in plaats van 1 extra rolemmer bewoners in de laagbouw kunnen beschikken over 2 extra rolemmers. Naast de rolemmer voor kunststof wordt een rolemmer voor papier uitgereikt. In de meeste andere gemeenten in Nederland wordt op deze manier papier bij de laagbouw ingezameld. Dit betekent dat de brengvoorzieningen voor papier en kunststof in de laagbouwwijken waar dit systeem doorgevoerd wordt komen te vervallen. Wel zullen er brengparkjes ingericht worden waar bewoners die geen extra rolemmers wensen alsnog, naast glas en textiel, papier en kunststof naar toe kunnen brengen. In de tabel op de volgende pagina (tabel 2) wordt per variant en afvalstroom aangegeven hoeveel ondergrondse containers er nodig zijn. Variant “0” geeft de huidige situatie weer.

Tabel 2: Aantal ondergrondse containers voor gescheiden stromen per variant

	Var 0: huidig	Var 1: OGC+	Var 2a: 1x rolemmer	Var 2b: 2x rolemmer
Papier	142	246	246	153
Kunststof	55	123	86	86
Glas	103	123	123	123
Textiel	48	61	61	61

Bij alle varianten vindt uitbreiding plaats van het aantal ondergrondse containers voor gescheiden stromen. Indien de desbetreffende afvalstroom bij laagbouwwoningen met een rolemmer wordt ingezameld, zijn er minder ondergrondse containers voor deze afvalstroom nodig.

NB. In het model is uitgegaan van de reguliere kostprijzen voor aanschaf en plaatsing van extra ondergrondse containers van de te scheiden stromen. Wanneer gebruik kan worden gemaakt van de voormalige locaties van ondergrondse restafvalcontainers, zal de kostprijs meer dan halveren. In dat geval kunnen er meer ondergrondse containers voor de te scheiden stromen worden geplaatst, zodat de burger beter gefaciliteerd wordt om afval gescheiden aan te bieden.

4. Toetsing van de varianten

4.1 Toetsingscriteria en uitgangspunten

Zoals al aangegeven dient de invoering van duurzaam afvalbeheer kostenneutraal te verlopen. Dit betekent dat investeringen en aanloopkosten zich op korte termijn moeten kunnen terugverdienen. Een

dergelijke casus vraagt om een bedrijfsmatige benadering in de vorm van een “businesscase” op basis van een zo goed mogelijk kwantificeerbare simulatie van de praktijk.

Hiertoe is een rekenmodel ontwikkeld waarmee de effecten van de verschillende voorgestelde varianten bepaald kunnen worden aan de hand van de volgende toetsingscriteria:

- Scheidingspercentage in 2015/2016
- Milieuwinst in termen van vermindering CO₂-uitstoot
- Financiële consequenties uitgesplitst in kosten en baten.

Daar het te verwachten scheidingsgedrag van bewoners vertaald in kg/inwoner een cruciaal onderdeel uitmaakt van het rekenmodel, vormen de gegevens verkregen uit de benchmark de onderbouwing voor de berekeningen. Hierbij is het uitgangspunt gehanteerd dat de huidige prestaties van de referentiegemeenten (peiljaar 2011) als haalbaar beschouwd worden voor Haarlem in 2015/2016. Wij realiseren ons dat om een gedragsverandering teweeg te brengen bij burgers stimuleringsmaatregelen noodzakelijk zijn. Deze liggen op het terrein van voorlichting en handhaving. In het kader van de berekeningen wordt er van uitgegaan dat inspanningen op het gebied van communicatie en handhaving in lijn zijn of komen met die van de best presterende steden uit de referentiegroep. Tenslotte is het een absolute voorwaarde te zorgen voor voldoende mogelijkheden om zich te kunnen ontdoen van de verschillende afvalstromen. Hiertoe is in het rekenmodel ten aanzien van de te bereiken dichtheid van voorzieningen de betreffende landelijke richtlijn gehanteerd.

Bij de doorrekening van de varianten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Hergroepering van de bestaande ondergrondse restafvalcontainers
- 95% van de huisaansluitingen op ondergrondse restafvalinzameling in 2015
- Rekenen met verlaagd verbrandingstarief van het AEB
- In stand houden van het vuil overslagstation (VOST)
- Opbrengst textiel ten behoeve van re-integratie trajecten
- Rekenen met meest actuele vergoedingen van Nedvang voor verpakkingafval

Hergroepering en 95% van de huishoudens op ondergrondse containers

Als gevolg van een verdere optimalisatie van de afvalinzameling kan Spaarnelanden meer huishoudens aansluiten op een ondergrondse container. Het gevolg is dat er een aantal restafvalcontainers over zijn. Deze worden gebruikt ten gunste van de wijken waar ondergrondse inzameling nog moet worden ingevoerd. Het netwerk aan ondergrondse containers voor restafval kan op deze wijze voltooid worden zonder aanschaf van nog nieuwe containers. Hierdoor zal 95% van de huishoudens voor restafval aangesloten zijn op ondergrondse containers. De voorwaarden waaronder deze efficiency slag kan plaatsvinden betreffen verhoging van het aantal aangesloten huishoudens per container en vergroting van de maximale loopafstand naar de restafvalcontainer.

De maximale loopafstand is wettelijk al een aantal jaren vrijgegeven. De gemeente Haarlem heeft deze tot nu toe echter op maximaal 125 meter begrensd. Voorgesteld wordt deze op te rekken naar maximaal 160 meter. De serviceverlening naar bewoners komt hierdoor niet in gevaar. Er worden immers in het kader van duurzaam afvalbeheer een groot aantal nieuwe ondergrondse containers geplaatst voor de herbruikbare stoffen op een zo klein mogelijke afstand van de woningen. Bovendien omvat het nieuwe beleidskader voorstellen om het haalsysteem voor deze stoffen uit te breiden. Hierdoor behoeven bewoners veel minder vaak zich te ontdoen van restafval. Voor bewoners die door ziekte of anderszins niet in staat zijn het restafval weg te brengen zal Spaarnelanden een oplossing op maat aanbieden. Dit kan betekenen dat medewerkers het afval aan huis bij de desbetreffende bewoners komen ophalen.

De vergroting van de loopafstand is ook een belangrijke voorwaarde voor het bereiken van de scheidingsdoelstelling. Momenteel staan veel containers voor restafval zo dicht bij de woningen dat het nauwelijks mogelijk is om nieuwe containers voor herbruikbare stoffen zodanig te plaatsen dat het aantrekkelijker is om naar deze containers te lopen in plaats van naar de dichtstbijzijnde restafvalcontainer. Bovendien kunnen de kosten voor de restafvalinzameling op deze manier met enkele tonnen op jaarbasis worden gedrukt.

De vrijkomende gaten (betonbakken) van voormalige locaties van restafvalcontainers kunnen ten dele worden benut voor ondergrondse containers voor de te scheiden stromen. Doordat de plaatsingskosten nihil zijn en er bespaard kan worden op de herinrichting¹ van deze locaties, kunnen ondergrondse containers voor te scheiden stromen hier voor ca een kwart van de regulier kosten worden geplaatst.

Verlaagd AEB tarief

Het contract met het AEB voor de verbranding van restafval loopt tot 2018. Het AEB biedt aan het verbrandingstarief per ton verlagen van €80,- naar €65,- per ton. De gemeente dient dan bereid te zijn het contract te verlengen tot 2023. Gezien het feit dat het er naar uitziet dat dit voorstel gunstig uitwerkt voor de gemeente, wordt er bij de berekeningen van uitgegaan dat het voorstel van het AEB door Haarlem zal worden geaccepteerd. In eerste instantie levert dit de gemeente Haarlem, op basis van het huidige tonnage, ongeveer €650.000,- per jaar op. Naarmate de hoeveelheid restafval afneemt door betere scheiding, daalt dit bedrag.

In stand houden VOST

In het kader van verdergaande efficiency is de toekomst van het VOST en daarmee het per spoor afvoeren van het afval naar het AEB onderwerp van discussie. Over een dermate korte afstand is overslag van afval naar de trein onrendabel. Bovendien worden door de dalende hoeveelheid restafval de kosten per ton steeds hoger. Vervoer per spoor wordt daarmee relatief gezien nog minder aantrekkelijk. Overschakelen op een andere afvoerwijze kan de gemeente vele tonnen per jaar opleveren. In verband met langjarige contracten moet nog nader worden bekeken in hoeverre en op welke termijn overschakeling op een andere vervoerwijze mogelijk en rendabel is. In dit rapport wordt daarom uitgegaan van de huidige situatie.

Opbrengsten textiel

Tot nu toe wordt de opbrengst uit de textielinzameling gebruikt om mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt aan het werk te houden. Bij de berekeningen wordt er van uitgegaan dat dit ook in de toekomst het geval zal zijn.

Vergoedingen Nedvang

Er is eind 2012 een nieuw contract afgesloten met de verpakkingsindustrie. De tarieven die daarin opgenomen zijn, gelden tot en met 2022. Bij de berekeningen zijn de meest recente vergoedingen opgevoerd.

4.2 Resultaten

In de onderstaande tabel (tabel 3) worden de resultaten per variant voor het fijne huishoudelijk afval weergegeven betreffende het te bereiken scheidingspercentage en milieuwinst. De financiële consequenties komen aan de orde in hoofdstuk 6. Ter vergelijking is de huidige situatie eveneens in beeld gebracht als “0” variant. Deze variant laat zien dat afvalscheiding en CO₂ winst op termijn zullen dalen.

Tabel 3: behaalde resultaten per variant

	2012	Variant 0 Trend huidig	Variant 1 OGC+	Variant 2a OGC + 1 rol	Variant 2b OGC + 2 rol
Scheiding (bron + na)	33,4% + 4%	31,7 + 4%	40,1% + 4%	41,4% + 4%	42,7% + 4%
CO ₂ winst (ton/jaar)	- 19.000	-17.800	- 25.100	- 27.500	- 29.300

¹ De herinrichtingskosten bestaan o.a. uit het verwijderen van de betonnen bak, het dichtmaken van het gat en het aanstraten van het voormalige gat. De kosten zullen ca €2.000,- per locatie bedragen.

Variante 1 levert in 2015/2016 8,4% extra scheiding op ten opzichte van variant 0 (voortzetting huidige trend). De scheiding komt hierdoor op 40,1%. Inclusief 4% nascheiding levert deze variant 44,1% scheiding op in 2015. De doelstelling van 45% wordt daarmee niet gehaald. De CO₂ winst is ook lager dan bij de andere varianten. Varianten 2a en 2b scoren gunstiger, waarbij variant 2b qua scheidings-resultaat beter scoort dan variant 2a. Bij zowel variant 2a als 2b wordt, inclusief 4% nascheiding, de doelstelling van 45% bereikt. Qua CO₂ winst is er een duidelijk verschil tussen variant 2a en 2b ten gunste van de laatste.

Wanneer de ook de gescheiden inzameling van andere stromen (bijv. drankkartons en PET flessen) wordt opgepakt, kan 1 tot 2% extra scheiding worden gerealiseerd. Als ook andere stromen als blik en metalen kunnen worden meegenomen, kan dit percentage nog verder omhoog.

5. Risicobeheersing

De belangrijkste risico's voor duurzaam afvalbeheer zijn nader bekeken. Als belangrijkste risico's zijn gedefinieerd:

- Tegenvallend scheidingsgedrag bewoners
- Lagere marktprijzen gescheiden afvalstromen
- Verdere uitrol ondergrondse restafval containers

Tegenvallend scheidingsresultaat bewoners

Om duurzaam afvalbeheer door te voeren gaat de gemeente investeren in inzamelmiddelen voor de te scheiden afvalstromen. Deze investeringen worden terugverdiend vanuit de opbrengsten van deze gescheiden stromen en besparingen op de verbranding van restafval. Wanneer bewoners echter onvoldoende extra afval scheiden, bestaat de kans dat de investeringen minder snel of niet worden terugverdiend. Uit de praktijk blijkt dat de gewenste extra scheiding bij extra rolemmers het meest zeker is: de meeste bewoners gaan deze meteen goed gebruiken wanneer deze wordt versterkt. Investeren in extra ondergrondse containers voor de te scheiden stromen zijn minder zeker. In de praktijk is er nauwelijks een verband tussen het aantal containers en scheidingsgedrag. Het gaat er hierbij vooral om dat de ondergrondse containers op de juiste plek staan.

Het risico van een tegenvallend scheidingsresultaat kan door de gemeente worden beïnvloed. De gemeente kan het aanbieden van restafval minder gemakkelijk maken, terwijl het scheiden juist wordt gefaciliteerd. Dit kan met financiële prikkels (belonen voor scheiding) en/of door de loopafstand naar inzamelmiddelen voor restafval te vergroten. In het kader van de huidige omslag naar duurzaam afvalbeheer wordt voorgesteld om de loopafstand op te rekken naar maximaal 160 meter. Momenteel is deze maximaal 125 meter. Dit is mogelijk omdat wettelijk de maximale loopafstand al sinds enkele jaren is vrij gegeven. Voor bewoners die al dan niet tijdelijk problemen hebben het afval naar de restafvalcontainer te brengen, zal een vangnet worden gecreëerd. Spaarnelanden zal bij deze groep bewoners op afroep het afval thuis komen ophalen. Zij zal deze taak integreren binnen de bedrijfsvoering. Wanneer mocht blijken dat deze maatregel onvoldoende is en bijsturing noodzakelijk, kan overwogen worden om bewoners die goed scheiden een financiële vergoeding te geven. Middels publiciteit zullen bewoners die nog minder goede prestaties leveren gestimuleerd worden tot verbetering. Tijdens de uitrol van duurzaam afvalbeheer zal deze maatregel worden voorbereid zodat mocht de noodzaak zich aandienen snel tot invoering over gegaan kan worden. Bekostiging zal plaats kunnen vinden vanuit de baten die vrijkomen.

Lage marktprijzen voor gescheiden stromen

Zoals al naar voren gekomen moet duurzaam afvalbeheer zich zelf terugverdienen uit de opbrengsten van de gescheiden afvalstromen en vermindering verbrandingskosten. Voor restafval en GFT heeft de gemeente langjarige contracten gesloten waardoor er geen prijsrisico is. De prijzen voor de verwerking van kunststof en glas vallen onder het raamcontract met NEDvang. Dit contract loopt tot 2023. Alleen voor textiel en papier zijn er geen constante tarieven. De opbrengsten van textiel kwamen in Haarlem altijd ten goede van de Schalm, dus daar zijn op dit moment geen neerwaartse risico's. In het kader van DAB is het doel om op jaarbasis ca 450 ton extra textiel in te zamelen. Dit heeft een waarde van

ruim €200.000,- Deze extra baten zouden eventueel ten goede kunnen komen aan bewoners. In dat geval loopt de gemeente wel een prijsrisico.

Alleen de marktprijs van papier vormt een risico. De garantieprijs is ruim €30,- per ton. De gemiddelde marktprijs in 2012 was circa €100,- en de maximale prijs de afgelopen jaren was €160,- per ton. In dit plan van aanpak wordt een gematigd tarief aangehouden van €90,- per ton. Mocht de papierprijs dalen tot de garantieprijs, dan kost de gemeente Haarlem dit op jaarbasis €410.000,- op basis van de huidige hoeveelheden, €520.000,- voor varianten 1 en 2a en €590.000,- voor variant 2b. Opgemerkt dient te worden dat dit geen specifiek risico is dat gerelateerd is aan de doorvoering van duurzaam afvalbeheer. Ook bij continuering van de huidige situatie zal de gemeente verlies leiden. Wel is het zo dat bij grotere hoeveelheden gerecycled papier het risico verder toeneemt.

Het risico kan grotendeels worden ondervangen door een contract te sluiten met een papierverwerker en daarin een hogere garantieprijs te bedingen. Verschillende gemeenten hebben dit al gedaan. Geadviseerd wordt om in het kader van de monitoring steeds het pakket als geheel in ogenschouw te blijven nemen en hier flexibel mee om te gaan. Dit betekent dat wanneer een herbruikbare stof terugloopt in opbrengst er meteen maatregelen genomen moeten worden om de positie van de andere stoffen in het pakket te versterken. Dit kan in ieder geval met de beschikbare sturingsmogelijkheden zoals communicatie en belonen.

Minder aanbod waardevolle gescheiden stromen

Financieel gezien zijn vooral de gescheiden stromen met een hoge waarde interessant om te scheiden. Dit geldt bijvoorbeeld voor papier, kunststof en textiel. Wanneer het aanbod (ingezamelde tonnage) afneemt, genereert de gemeente minder inkomsten. Het aanbod papier is de afgelopen jaren afgenomen ten gevolge van digitalisering en de economische situatie. Mede hierdoor zijn de ingezamelde hoeveelheden gedaald. In het restafval zit echter nog voldoende niet gescheiden papier om een flinke stijging te realiseren in de te scheiden in te zamelen hoeveelheden. Voor textiel geldt dat het aanbod en de kwaliteit van het aanbod ten gevolge van de economische situatie omlaag is gegaan. Dit negatieve financiële effect wordt echter ruimschoots gecompenseerd door de hogere opbrengsten per ton. De hoeveelheid verpakkingskunststoffen is de afgelopen jaren juist gestegen. Naar verwachting zal het aanbod kunststoffen de komende jaren minimaal stabiel blijven.

Een bedreiging voor alle waardevolle stromen is dat er andere private partijen komen die de waardevolle stromen gaan inzamelen. Hierdoor kunnen de inkomsten voor gemeenten afnemen. Een voorbeeld hiervan is de plaatsing van kledingcontainers bij supermarkten.

De gemeente kan dit risico tegengaan door het voor burgers aantrekkelijk te maken om gescheiden afvalstromen aan de gemeente aan te bieden. Dit kan bijvoorbeeld door het bieden van een hoog serviceniveau of beloning. Zo kan een groter deel van deze stromen uit het restafval worden gehaald en kan worden voorkomen dat burgers hun stromen inleveren bij “concurrerende” inzamelaars.

Verdere uitrol ondergrondse restafval containers

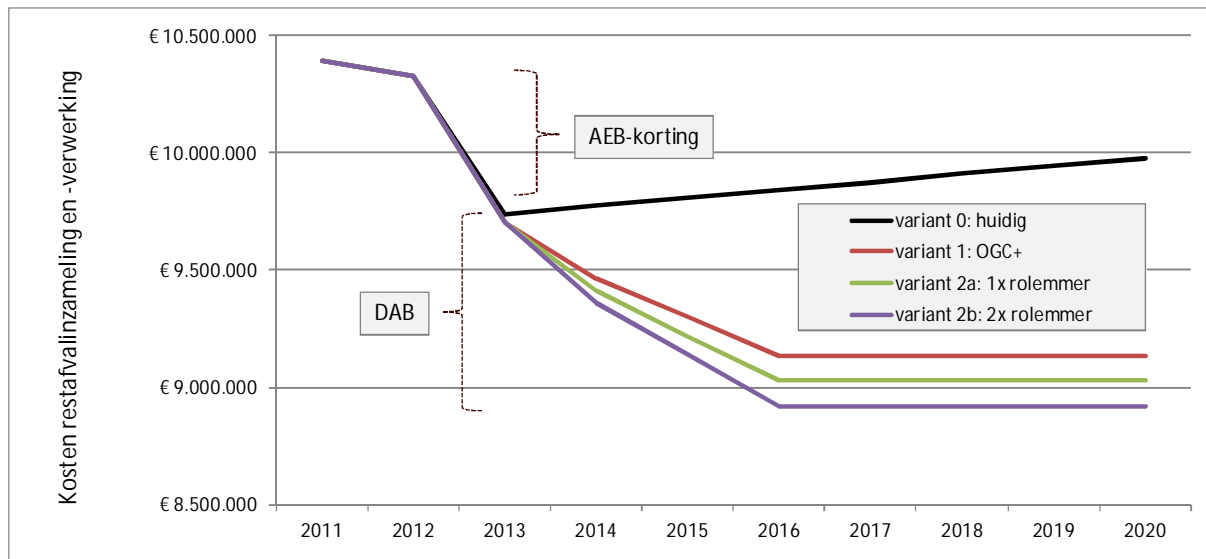
De kosten voor de inzameling en verwerking van restafval maken momenteel meer dan 90% uit van de totale kosten voor het afvalbeheer van de fijne stromen. Een groot deel hiervan zit in de kapitaal- en exploitatiekosten van de ondergrondse containers. De bedoeling is dat deze kosten per aansluiting bezien middels het hergroeperen en verwijderen van bestaande containers omlaag gaan en dat vrijkomende containers worden heringezet in wijken die op dit moment nog geen ondergrondse restafvalcontainers hebben. Dit is een aanzienlijke operatie waarbij de loopafstand naar de dichtstbijzijnde container voor restafval zal toenemen. De reactie van bewoners kan momenteel nog niet ingeschat worden. Spaarnelanden is op dit moment bezig met het opstellen van een plan van aanpak. Belangrijk hierbij is dat bewoners er op gewezen worden dat binnen de nieuwe inzamelstructuur zij gemakkelijker hun afval kunnen scheiden en daardoor veel minder frequent de gang naar de restafvalcontainer behoeven te maken.

6. Financiële consequenties

6.1 Duurzaam afvalbeheer

De businesscase van duurzaam afvalbeheer (DAB) is gebaseerd op investeringen in de gescheiden afvalinzameling die terugverdiend moeten worden via besparingen op de restafvalinzameling (de hoeveelheid restafval neemt met 11 tot 16% af) plus de meeropbrengsten van de gescheiden afvalstromen. In de onderstaande figuur is allereerst de kostenverlaging op de inzameling en verwerking van restafval weergegeven.

Figuur 3: Besparing op inzameling en verwerking restafval door DAB en de AEB korting

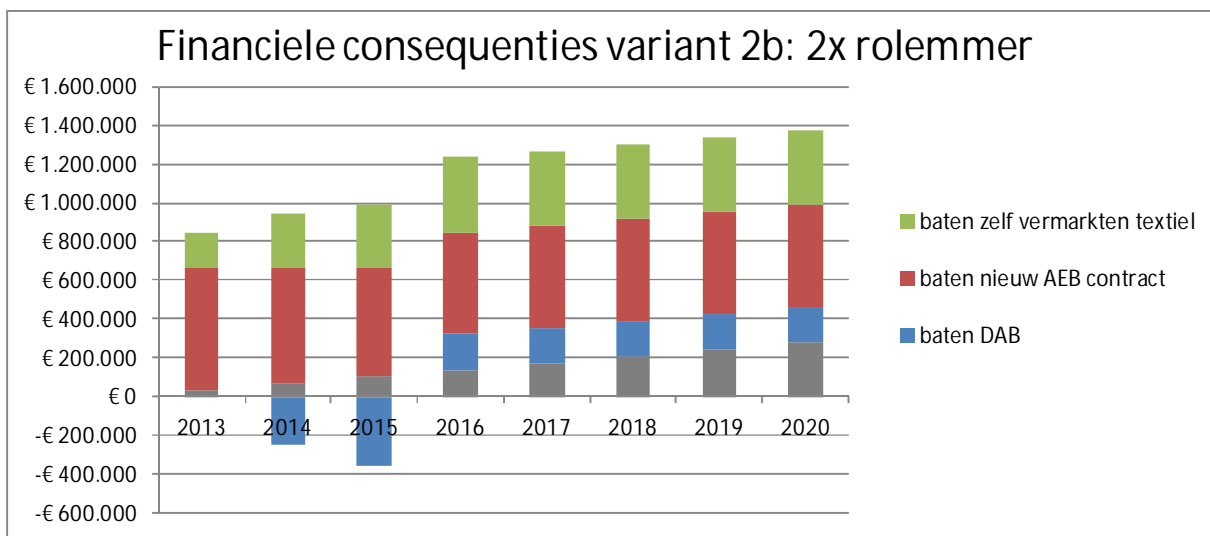
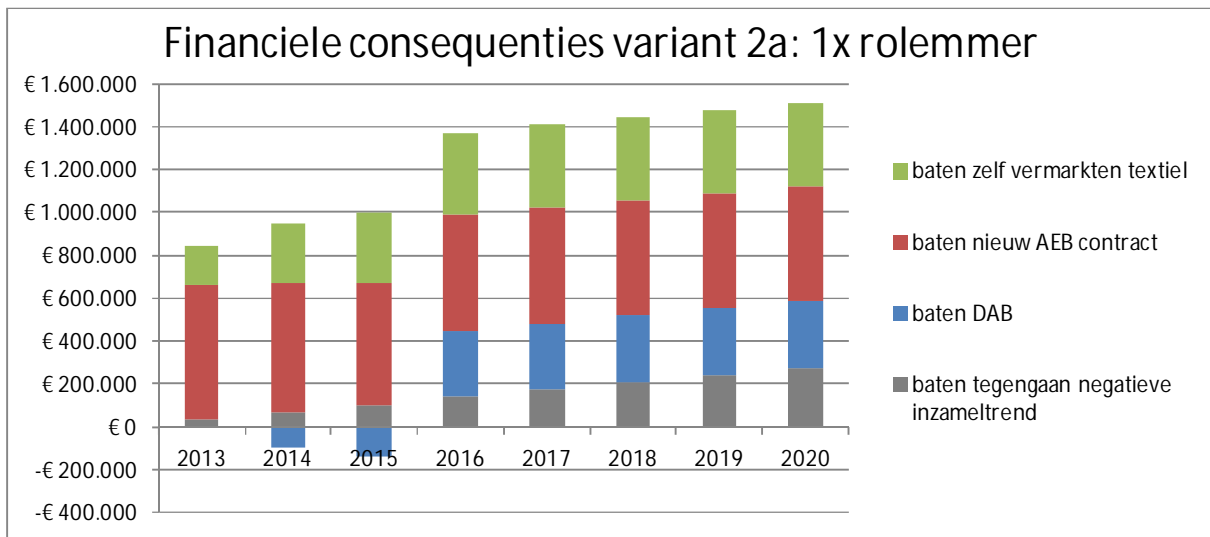
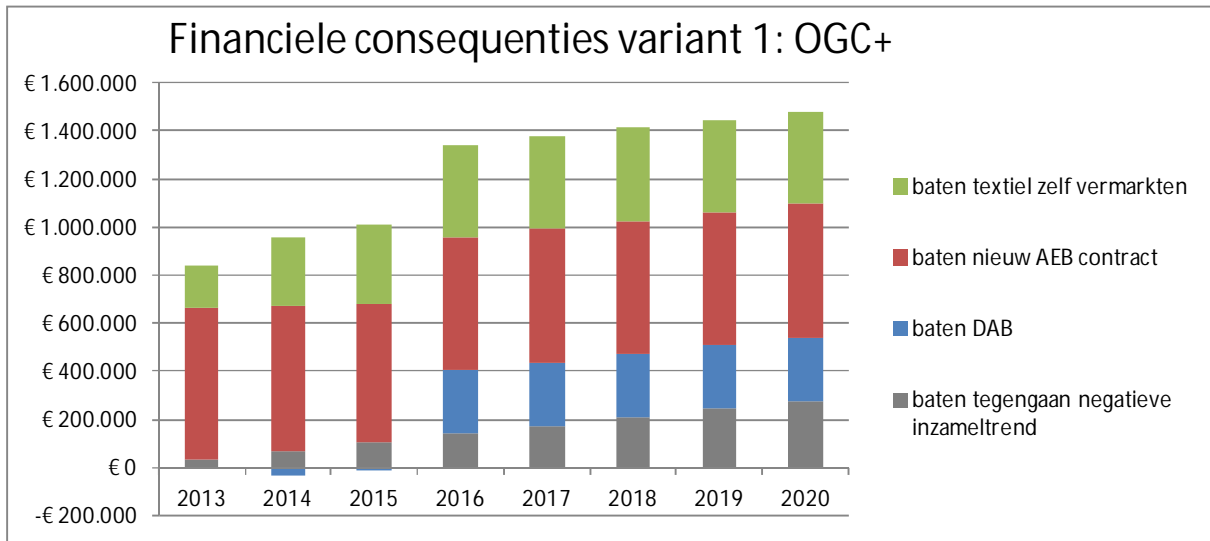
Door in te zetten op DAB, het nieuwe AEB contract en het zelf vermarkten van gescheiden ingezameld textiel kunnen de afvalbeheerkosten ten opzichte van 2012, onafhankelijk van de gekozen variant voor DAB, structureel met ruim €1 miljoen per jaar omlaag. De grootste baat geeft de DAB variant die de grootste restafvalreductie oplevert (variant 2b) met op termijn ca €0,8 miljoen. Het nieuwe AEB contract levert direct €0,65 miljoen op.. Naarmate de hoeveelheid restafval minder wordt door betere scheiding, neemt deze baat echter in omvang af.

Daarentegen worden er extra baten gecreëerd als gevolg van de toenemende opbrengsten van gescheiden stoffen die niet aan DAB worden toegekend, maar wel in belangrijke mate door DAB worden gerealiseerd. Het gaat bijvoorbeeld om de opbrengsten van textiel en de reductie in restafvalcapaciteit die mede door DAB wordt mogelijk gemaakt. Het is aan te raden om het ingezameld textiel, althans voor het extra ingezamelde deel ten goede te laten komen aan de exploitatie van het afvalbeheer. Voorheen werd de opbrengst altijd in zijn geheel aan “De Schalm” geschonken. Deze fractie kan echter op termijn een netto baat opleveren van bijna €0,4 miljoen per jaar. Het is de vraag of, gezien de wens van de gemeente om ook de woonlasten zo veel mogelijk terug te brengen, de opbrengst uit textiel nog integraal aan sociale doelen besteed moet worden.

Op de volgende pagina wordt een overzicht gegeven van financiële consequenties per variant in termen van baten op jaarbasis.

Deze staafdiagrammen (figuur 3) laten zien dat bij alle varianten de aanloop-verliezen gecompenseerd kunnen worden door de nieuw te genereren opbrengsten/besparingen. Er blijven dan nog gelden over ten behoeve van andere bestedingen. Uit de figuren blijkt dat met alle varianten op termijn een totale baat van €1,3 tot 1,5 miljoen gerealiseerd kan worden.

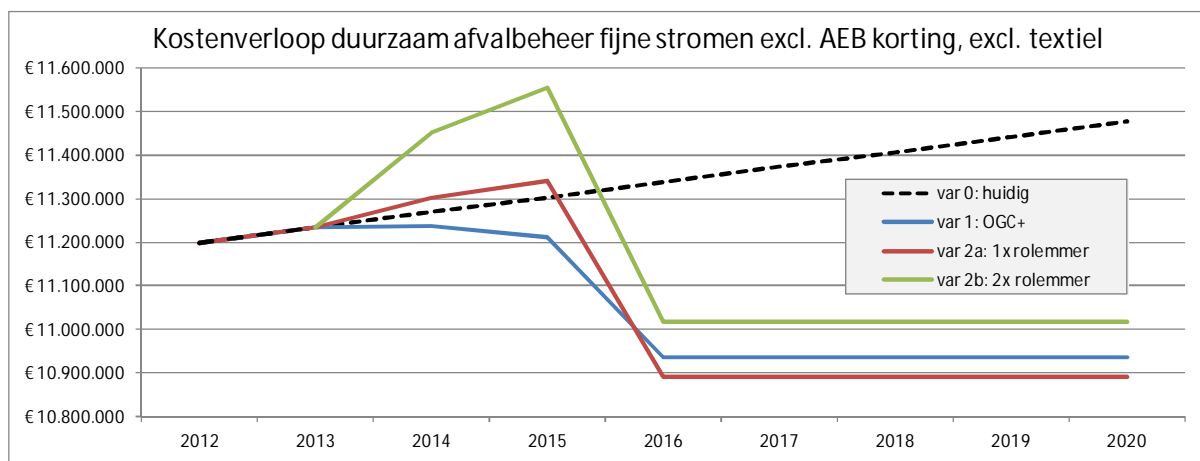
Figuur 4: Financiële consequenties per variant

6.2 Consequenties voor het totale afvalbeheer

In de onderstaande figuren (fig.4, 5 en 6) wordt het kostenverloop van het totale afvalbeheer voor de fijne stromen weergegeven. Dit zowel exclusief als inclusief AEB-korting en textielbaten.

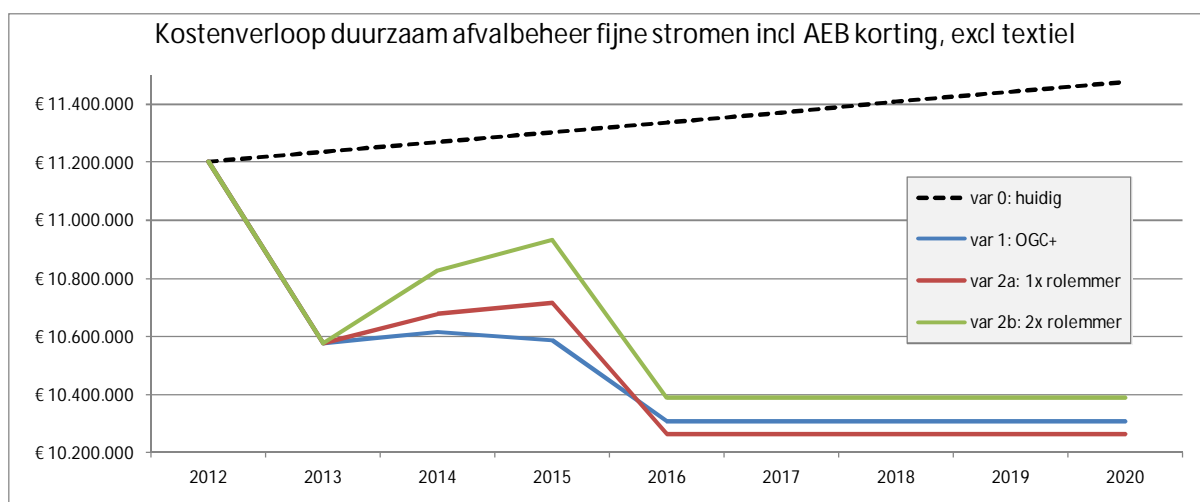
Figuur 5: Kostenverloop DAB per variant de komende jaren (zonder AEB-korting, met textiel)

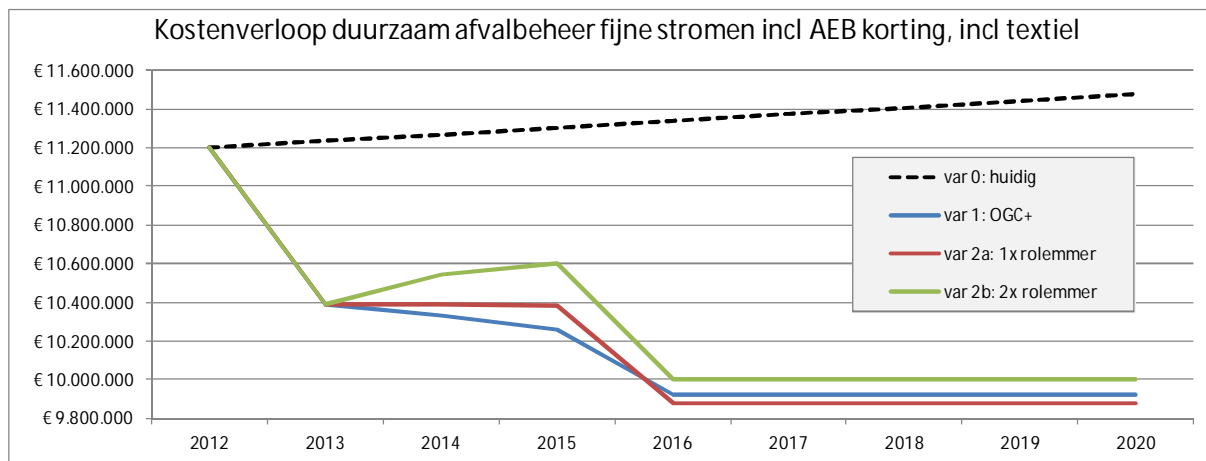
Indien uitsluitend de kosten en baten binnen de bijdrage “duurzaamheid” beschouwd worden dan zien we dat afgezien van een korte periode van circa 2 jaar bij varianten 2a en 2b, waarbij de kost voor de baat uit gaat, er sprake is van een substantiële kostendaling. Afhankelijk van de variant levert duurzaam afvalbeheer op termijn tussen de €0,4 en 0,6 miljoen op. Opvallend zijn de relatief hoge aanloopkosten en lagere baten bij variant 2b. Dit is het gevolg van het feit dat er een hoge investering wordt gedaan in rolemmers en dat de baten (kostenbesparing restafval en opbrengsten uit papier en kunststof) enige jaren op zich laten wachten. Op termijn worden de hoogste financiële baten gerealiseerd bij variant 2a.

Wanneer ook de baten van de AEB korting en die van textiel worden meegenomen, ziet het kostenverloop er heel anders uit (zie figuur 6). Door de direct ingaande AEB korting wordt direct een verlaging van ca €0,65 miljoen gerealiseerd. Er zijn dan geen aanloopkosten. Per direct is er sprake van kostenverlaging.

Figuur 6: Kostenverloop DAB per variant de komende jaren (met AEB korting en zonder textiel)

Figuur 7: Kostenverloop DAB per variant de komende jaren (met AEB korting en met textiel)

6.3 Overige baten Naast de hierboven beschreven directe baten maakt DAB het indirect ook mogelijk om de voorzieningen voor restafval te extensiveren. Dit houdt, vanwege de terugloop aan restafval, in dat het aantal ondergrondse containers op termijn kan worden verminderd. Dit levert aanvullend een aanzienlijke besparing op.

Voorts zijn er nog aanvullende maatregelen mogelijk die kunnen zorgen voor extra inkomsten of lagere exploitatiekosten. Deze maatregelen zijn op dit moment nog in onderzoek. Het betreft:

- Restafval per vrachtwagen naar de AEB in plaats van per trein (logistiek is overslag van afval vrachtwagen naar trein bij het VOST op een dergelijk korte afstand niet lonend). Dit kan vele tonnen op jaarbasis opleveren.
- Verminderen aantal illegale aansluitingen. Spaarnelanden schat dat 10-20% van het aantal aansluitingen illegaal is. Deze aansluiten maken wel gebruik van de voorzieningen, maar betalen hiervoor geen afvalstoffenheffing. Wanneer ca 5% illegale aansluitingen ook afvalstoffenheffing betaalt, levert dit de gemeente extra inkomsten op van ongeveer €1 miljoen.
- Uitbannen onevenredig hoog gebruik van voorzieningen. De sterke indruk bestaat dat een aantal aansluitingen een veelvoud aan afval aanbieden vergeleken met het uitgangsprincipe van de afvalstoffenheffing. Regulering zou hier zowel vanuit financieel als uit milieuoogpunt op zijn plaats zijn. Dit kan op jaarbasis enkele tonnen opleveren.
- Opbrengsten van nieuw in te zamelen waardevolle stromen. Samen met kunststof kunnen op termijn ook drankkartons, PET flessen, blik, metalen en eventueel nog aanvullende stromen worden ingezameld. Zo kan op jaarbasis, afhankelijk van de marktprijzen, enkele tonnen worden omgebogen van kosten naar opbrengsten.

7. Keuze oplossingsrichting

Bij de keuze voor een nieuwe inzamelstructuur moeten, zoals binnen de gehele opzet voor het nieuwe beleid, hoog- en laagbouw onafhankelijk van elkaar bezien worden.

Hoogbouw

Onafhankelijk van de gekozen variant zal het nieuwe beleidskader bij de hoogbouw uitsluitend betekenen het verdichten van het netwerk van ondergrondse containers voor de herbruikbare stoffen. Om een zo goed mogelijk scheidingsresultaat te kunnen realiseren is het wel een absolute voorwaarde dat de nieuwe containers voor de herbruikbare stoffen zo dicht mogelijk bij de ingangen van de flatgebouwen geplaatst worden. In ieder geval zodanig dat bewoners meer moeite moeten doen om het restafval kwijt te raken. Gezien de ruime opzet van de meeste hoogbouwcomplexen is realisatie in de

praktijk meestal geen probleem. Wel zullen in sommige gevallen de restafvalcontainers herschikt moeten worden om plaatselijk voldoende stimulans in te kunnen bouwen om te scheiden. Ondergrondse inzameling is al volledig gerealiseerd bij de hoogbouw in Haarlem. Hier hoeft dus niet op gewacht te worden.

Het oprekken van de maximale loopafstand naar ondergrondse containers voor restafval kan bij bewoners aanleiding geven tot enige weerstand. Daarom is het belangrijk om hen middels communicatie er op te wijzen dat het scheiden van afval betekent dat zij veel minder vaak naar de container voor restafval behoeven te lopen. En voorts dat er een beter keukenmanagement mogelijk is doordat het wegbrengen van herbruikbaar afval nog maar een kleine moeite is. Ook hoeft er nog nauwelijks afval in de flatwoning opgeslagen te worden. Verwacht mag worden dat eventuele weerstand op deze wijze weggenomen kan worden. Bovendien is er voor bewoners die echt in de problemen komen, door bijvoorbeeld ziekte of leeftijd, een oplossing op maat mogelijk. Dit kan betekenen dat bij deze bewoners het afval aan huis opgehaald wordt.

Tenslotte behoort ondergrondse inzameling en het plaatsen van de containers tot de “core business” van het inzamelbedrijf Spaarnelanden en zijn bewoners er inmiddels volledig aan gewend. Bij de verdere uitrol worden dan ook geen problemen voorzien. Wel zullen er mogelijk enige bezwaren gemaakt worden tegen de gekozen locatie. De praktijk leert echter dat in overleg met bewoners vrijwel altijd een oplossing gevonden kan worden.

Al met al kan er, afgezien van het ter beschikking komen van de financiële middelen, meteen gestart worden met de implementatie van ondergrondse containers bij de hoogbouw. Voor de hand ligt te starten met de vrijkomende gaten van voormalige restafvalcontainers (zie paragraaf 4.1). Hier kunnen extra papier- en kunststof container worden geplaatst. Indien wordt overwogen om ook GFT weer gescheiden in te gaan zamelen bij hoogbouw, zouden hiervoor ondergrondse containers voor GFT kunnen worden geplaatst. Vooralsnog is dit echter niet aan de orde.

Laagbouw

Ook hier is, los van de gekozen variant, er sprake van verdichting van het netwerk van containers voor herbruikbare stoffen. Dit geldt echter niet voor kunststof en papier. Afhankelijk van de variant worden deze stoffen al dan niet met een rolcontainer ingezameld. Dit betekent dat voor textiel en glas, de implementatie direct van start kan gaan. Uiteraard ook hier in samenhang met de reshuffling van de containers voor restafval en na het ter beschikking komen van de benodigde financiën.

Wat betreft de overige herbruikbare stoffen die in principe in aanmerking komen voor inzameling middels een rolcontainers is er een onzekerheid met betrekking tot draagvlak. Hier kan op verschillende manieren meer omgegaan worden. Goed presterende steden volgen bij het ter beschikking stellen van extra rolcontainers vrijwel steeds een topdown strategie. Wel wordt zo veel mogelijk geprobeerd individuele problemen weg te nemen en kan men de rolemmer teruggeven. Een andere benadering zou kunnen zijn om bewoners op wijkniveau vooraf te betrekken bij de keuze van de inzamelstructuur. De definitieve keuze kan dan altijd nog door de politiek gemaakt worden. De geconstateerde initiële weerstand bij bewoners in Haarlem geeft aan dat het raadzaam is om ook deze benadering te overwegen. Een mogelijke keuze hiervoor levert geen vertraging op omdat dit projectonderdeel kan plaatsvinden vooruitlopend op de levering van de nieuwe ondergrondse containers. Op basis van de definitieve keuze voor een variant kunnen de nog achtergehouden ondergrondse containers worden bijbesteld. Voor rolcontainers is de levertijd relatief kort. Het invoegen van participatie vormt voor het ter beschikking stellen van dit inzamelmiddel nauwelijks een factor van betekenis. Gezien het feit dat intensivering van het containernetwerk vastgesteld beleid is wordt voorgesteld de participatie uitsluitend te richten op de keuze voor één dan wel twee extra rolemmers. De keuze “geen extra rolcontainer” is geen optie omdat met uitsluitend ondergrondse containers de scheidingsdoelstelling niet wordt behaald.

Indien er gekozen wordt voor het ter beschikking stellen van één extra rolcontainer is het de beste keuze om een rolcontainer voor kunststoffen uit te reiken. Hiervoor zijn meerdere argumenten. Het komt erop neer dat door de extra inzameling van kunststof op termijn de grootste financiële en milieuwinst gerealiseerd kan worden. Voorts is een belangrijk gegeven dat voor kunststof een hoge

vergoeding wordt gegeven die gegarandeerd wordt tot 2023. De prijs voor papier is niet gegarandeerd en staat al enige jaren onder druk. Hier zit dan ook een risico. Ook bewoners vinden een rolemmer voor kunststof plezierig omdat deze fractie circa 50% van het volume van het restafval uitmaakt en vrijwel dagelijks vrijkomt in een huishouden. Tot slot kunnen op termijn, zoals al eerder genoemd, ook andere afvalstromen “meeliften” op de rolemmer voor kunststof.

Financiële gevolgen

Financieel gezien onderscheiden de varianten zich qua zekerheid dat het opgenomen bedrag uit de algemene middelen volledig teruggestort kan worden. Bij variant 1 is bij invoering in 2014 direct sprake van baten. Bij varianten 2a en 2b blijven de baten in de eerste 2 jaar achter bij de kosten. Het tekort bedraagt respectievelijk € 70.000 en € 435.000. Dit heeft tijdelijk een negatief effect op de afvalstoffenheffing. Dit is ongewenst in het licht van de extra scheidingsprestatie die van bewoners gevraagd wordt. Omdat door duurzaam afvalbeheer de negatieve trend kan worden doorbroken, nemen de baten bij iedere variant geleidelijk ieder jaar toe te opzichte van de variant 0:

- Variant 1: Vanaf 2016 stijgen de jaarlijkse DAB-baten van ruim €400.000 in 2016 naar ruim €540.000 in 2020.
- Variant 2a: Vanaf 2016 stijgen de jaarlijkse DAB-baten van bijna €450.000 in 2016 naar bijna €590.000 in 2020.
- Variant 2b: Vanaf 2016 stijgen de jaarlijkse DAB-baten van ruim € 320.000 in 2016 naar €460.000 in 2020.

Indien baten uit het nieuwe contract met de AEB en/of baten uit de textielinzameling aangewend worden, is er bij iedere variant sprake van directe baten. Besluitvorming hierover maakt geen deel uit van dit plan. Hieromtrent worden separate nota's opgesteld. Wel wordt voorgesteld de mogelijkheid om de kosten af te dekken middels de ge-noemde mogelijkheden bij de besluitvorming omtrent deze nota's te betrekken.

8. Ambtelijk voorstel

Het verschil in kostenreductie tussen de financieel best scorende en de minst scorende variant bedraagt minder dan 1% van de totale afvalbeheerkosten. Dit is een relatief klein verschil. Daar tegenover staat dat met betrekking tot het aspect duurzaamheid er wel grote verschillen zijn tussen de varianten. Indien ook toekomstbestendigheid in de discussie wordt betrokken, verdient een oplossing die de transitie naar een circulaire economie maximaal faciliteert de voorkeur. Het landelijk beeld is dat deze oplossingen gericht zijn op de introductie van fijnmazige haalsystemen voor brongescheiden afvalstromen. Voorgesteld wordt om als gemeente Haarlem hierop aan te sluiten en voor in ieder geval te kiezen een rolemmer voor kunststof bij laagbouwoningen en indien mogelijk de introductie van de aan huis inzameling van zowel kunststof als papier (variant 2b). Dit kan gerealiseerd worden met twee extra rolemmers of een duobak. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen welke optie voor Haarlem de komende jaren de beste is. De rolemmer voor kunststof kan op termijn ook gebruikt worden voor andere afvalstromen, zoals PET flessen, drankenkartons en blik/metalen.

Er zal bij een aantal bewoners aanvankelijk weestand zijn. Om die reden wordt geadviseerd de implementatie gefaseerd te laten verlopen volgens de eerder beschreven routing. Dit kan betekenen dat op grond van de participatie de inzamelstructuur voor de laagbouw bijgesteld moet worden. Ervaringen in andere gemeenten laten echter zien dat de aanvankelijke weerstand vaak overslaat in enthousiasme. Bewoners die echt over geen extra rolcontainers willen beschikken, kunnen gebruik blijven maken van de ondergrondse containers voor gescheiden stromen in de buurt.

Voor de hoogbouwoningen worden extra ondergrondse containers geplaatst. Hierbij dient maximaal gebruik te worden gemaakt van de vrijkomende gaten van voormalige locaties voor restafvalcontainers. Door hiervan gebruik te maken, kunnen de investeringen met bijna driekwart worden teruggebracht ten opzichte van reguliere plaatsing van ondergrondse containers.

Samenvattend:

- De ondergrondse inzameling voor glas, textiel, papier en kunststof uitbreiden (zie tabel 2)
- Het plan van aanpak duurzaam afvalbeheer, voor zover van toepassing op uitbreiding van de inzameling met rolcontainers, onderwerp te laten zijn van een participatietraject.
- Omtrent de voorgestelde uitbreiding van de inzameling met rolemmers en de nog te plaatsen ondergrondse containers voor kunststof en papier in de laagbouw na participatie een besluit nemen.
- Het gepresenteerde plan van aanpak heeft geen structurele financiële consequenties; Afhankelijk van de variant zal direct of in ieder geval binnen 2 jaar zal begonnen kunnen worden met vereffening van de aanloopkosten.
- Maximaal gebruik te maken van vrijkomende gaten van voormalige locaties van ondergrondse restafvalcontainers in hoogbouwwijken en eventueel ook in laagbouwwijken
- De maximale loopafstand vanaf de woning naar een container voor restafval dient voor het welslagen van het project verhoogd te worden van 125 naar 160 meter.
- Voor te sorteren op de toekomstige gescheiden inzameling van PET flessen en drankenkartons
- Deelnemen aan Nedvang pilot drankenkartons. Dit kan waardevolle informatie opleveren om in de toekomst de kunststof inzamelmiddelen ook te gebruiken voor andere waardevolle stromen, zoals drankenkartons, PET flessen en blik/metalen.
- Bij de volgende aanbesteding van papier een hogere garantieprijs op te nemen dan de huidige
- De kansen voor aanvullende kostenreductie van afvalbeheer nader te onderzoeken (VOST, illegale aansluitingen, oneigenlijk gebruik voorzieningen, nieuw te scheiden afvalstromen)

9. Communicatie

De juiste wijze van communiceren is zeer belangrijk om te komen tot betere afvalscheiding. In de eerste plaats blijkt, zoals ook uit de enquête naar voren is gekomen, dat het hoe en waarom van afvalscheiding in het algemeen nog niet altijd duidelijk is. Bewustwording zal daarom deel moeten uitmaken van de campagne. Daarnaast zal het scheidingsgedrag zodanig geïntensiveerd moeten worden dat de doelstelling wordt bereikt. Ook hierbij zal communicatie een belangrijk onderdeel vormen.

De communicatie voor het project zal daarom bestaan uit twee, in de tijd opvolgende, fasen

- Fase 1 – Bewustwording: in deze fase zullen de inwoners van Haarlem geïnformeerd worden over de gemeentelijke visie en het beleid op het gebied van afvalscheiding. Tevens zullen de Haarlemmers in deze fase bewust worden gemaakt van het feit dat afval bestaat uit grondstoffen. Hierbij zal tevens de basisinformatie worden verstrekt (hoe werkt het en waar kan afval worden aangeleverd)
- Fase 2 – Gedragsbeïnvloeding: in deze fase zullen de inwoners van Haarlem actief worden betrokken bij afvalscheiding en worden gestimuleerd om afval gescheiden aan te leveren door uit te leggen waarom het belangrijk en gemakkelijk is en wat de voordelen zijn.

In kennis, houding en gedrag uit zich dat op de volgende manier:

- Kennis:** Inwoners van Haarlem weten dat Haarlem een duurzame, milieuvriendelijke stad wil zijn en afvalscheiding belangrijk vindt. Ze weten welk afval je kunt scheiden, hoe je afval kan scheiden en waarom je afval moet scheiden.
- Houding:** Inwoners van Haarlem zijn zich ervan bewust dat afval grondstof is en vinden het verminderen van restafval belangrijk.
- Gedrag:** Inwoners van Haarlem scheiden hun afval (correct) en bieden minder restafval aan.

De boodschap zal zijn dat wij het samen moeten doen: de gemeente en de inwoners. Om de hoeveelheid restafval te verminderen hebben we de hulp nodig van *alle* Haarlemmers. Iedereen kan zijn of haar bijdrage leveren aan het scheiden van afval.

De boodschap bevat twee duidelijke argumenten waarom afvalscheiding nodig is:

1. Afval scheiden draagt bij aan een beter milieu en duurzaamheid, want afval = grondstof. Uiteindelijk moet iedereen denken: 'dat afval is waardevol, we gaan het niet verbranden, maar brengen het terug in de kringloop'. Afval is geld waard. Elke kilo afval die niet in de verbrandingsoven verdwijnt, bespaart geld en kan een grote stijging in de afvalstoffenheffing (of zelfs verminderen) voorkomen.
2. Afval scheiden draagt bij aan een beter milieu en duurzaamheid, want afval = grondstof. Uiteindelijk moet iedereen denken: 'dat afval is waardevol, we gaan het niet verbranden, maar brengen het terug in de kringloop'. Afval is geld waard. Elke kilo afval die niet in de verbrandingsoven verdwijnt, bespaart geld en kan een grote stijging in de afvalstoffenheffing voorkomen.

Om het beleidsdoel te behalen zullen de volgende middelen worden ingezet:

1. De **website** van de gemeente Haarlem, Spaarnelanden en de Groene Mug zullen worden ingezet om informatie te kunnen verstrekken aan de inwoners van Haarlem.
2. **Social media** (Twitter) zal worden ingezet om in korte berichten aandacht te vestigen op het onderwerp en door te verwijzen naar de informatie op de website.
3. **Free publicity** wordt gegenereerd door persberichten en artikelen over afvalscheiding aan te leveren bij het Haarlem Dagblad, wijkbladen, lokale kranten en radio, websites als dichtbij.nl, haarlemgoed.nl en magazine HRLM. Daarnaast zal er regelmatig berichten in de Stadskrant worden geplaatst met een vaste rubriek met tips over afvalscheiden en een special over een specifieke afvalstroom.
4. In de **Mupi's** kunnen gratis poster voor de gemeente worden gehangen. Het ontwerp en de productie van de posters moet worden betaald.
5. Ook **interne communicatie** is van belang. Via intranet en nieuwsbrieven informeren wij onze collega's over de campagne.

10. Planning

De onderstaande figuur geeft een overzicht van de globale planning voor de uitrol van duurzaam afvalbeheer.

fig. 7: Globale planning duurzaam afvalbeheer

jaar	2013												2014											
maand	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec	jan	febr	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec		
college																								
cie beheer																								
kadernota																								
begrotingsbehandeling																								
locatie bep./ reshuff.																								
productie containers																								
plaatsen containers																								
ondergr. cont. operat.																								
raadplegen bew. rolcont.																								
def. variant keuze																								
productie rolcontainers																								
uitrol rolcontainers																								
haalsysteem operat.																								

Haarlem

Model Participatie- en Inspraakplan

Deze pdf kan je digitaal invullen en opslaan voor uw eigen administratie.

Versie: _____ Opgesteld door: _____

Projectmanager: _____

Opdrachtgever: _____

Stadsdeelregisseur: _____

Communicatieadviseur: _____

A Inzicht in project

1. Aanleiding project

Beschrijf hier waarom het project geprogrammeerd is (wat is reden om werk te starten)

2. Definiering project

Wat houdt het project in en wat zijn de (fysieke) grenzen aan het project?

3. Kaders van het project

Beschrijf hier binnen welke kaders het project wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld HIOR, beleid op gebied van groen, verkeer etc.)

B Afweging participatie

4. Samenvatting krachtenveldanalyse

Welke actoren zijn op welke wijze betrokken bij het project? (extern / intern / politiek)

5. Samenvatting afweging participatie

5.1 (waarom) is het project geschikt voor participatie? (onderwerp en wijk)

5.2 is er inhoudelijk ruimte voor participatie?

5.3 zijn de randvoorwaarden vervuld?

(tijd / geld?)

C Participatie- en inspraakplan

6. Voorstel participatie

6.1 wat is het doel van participatie?

6.2 waarover wordt geparticipeerd?

6.3 wat is het niveau van participatie?

(informereren / raadplegen / adviseren / coproduceren)

6.4 wie zijn de beoogde participanten?

6.5 in welke fase van het proces vindt participatie plaats?

6.6 welke participatie- en communicatiemiddelen worden wanneer gebruikt?*

6.7 budget en capaciteit

7. Voorstel inspraak

D Proces

8. Rapportage

Wanneer wordt gerapporteerd aan staf wethouder en evt. raadscommissie

Gemeente Haarlem, afdeling Onderzoek en Statistiek

Digipanel Haarlem

'Afvalinzameling'

Onderweg naar meer verduurzaming van afvalstromen

Colofon

Opdrachtgever: Gemeente Haarlem

Samensteller: Gemeente Haarlem / Hoofdafdeling Concernstaf / Afdeling Onderzoek en Statistiek
Postbus 511 / 2003 PB Haarlem
Telefoon: 023-5113018
E-mail: o.en.s@haarlem.nl
Internet: www.haarlem.nl

Auteur: Pieter Waal

Bronvermelding: Alles uit deze uitgave mag vrij worden gebruikt, mits onder duidelijke vermelding van de samensteller en de naam van de rapportage

Introductie

- De gemeente is verantwoordelijk voor het inzamelen en verwerken van het huishoudelijke afval. In Haarlem haalt Spaarnelanden het huishoudelijke afval op. Het meeste afval wordt vervolgens naar Amsterdam gebracht en verbrand. Hierdoor gaan waardevolle restproducten verloren. Grondstoffen die opnieuw kunnen worden gebruikt. Omdat grondstoffen steeds schaarser worden, wil de gemeente Haarlem de verwerking van het huishoudelijke afval moderniseren en verduurzamen. Een mogelijkheid voor het verduurzamen van de afvalverwerking is om bewoners te stimuleren hun afval meer te gaan scheiden.
- De rijksoverheid en de afvalbranche hebben afspraken gemaakt over de wijze waarop dat kan. Bewoners zouden hun afval dichtbij de woning moeten kunnen aanbieden, in ondergrondse containers op straat of met rolemmers thuis. Op die manier kunnen afvalstromen zoals groente, fruit en tuinafval (GFT), papier en plastic gescheiden worden ingezameld. In Haarlem is onlangs een project gestart voor het verduurzamen van huishoudelijke afvalstromen. Om die reden wilde de gemeente weten of onder Haarlemmers draagvlak is voor het scheiden van het afval, en op welke manier de gemeente dat het beste kan organiseren. Afdeling Onderzoek en Statistiek voerde dit onderzoek uit met behulp van het Digipanel Haarlem.
- De panelleden kregen eind januari per e-mail een uitnodiging om 'online' mee te doen. Zij kregen hiervoor twee weken de tijd. 2458 panelleden ontvingen een uitnodiging, waarvan 1246 meegingen in de analyses. Hiermee is de respons 50,7%.

- **Bekendheid met 'duurzaam afval'.** Panelleden blijken goed bekend te zijn met acties, maatregelen en mogelijkheden om de afvalstroom te verduurzamen. Met het composteren van groen afval (96%) zijn panelleden het meest bekend. Van de mogelijkheid om auto's te laten rijden op groengas uit GFT-afval hebben zij het minst gehoord (75%).
- **Aanbieden van huisvuil.** De meeste panelleden bieden restafval aan in containers op of onder de straat (69%). Een ongeveer even grote groep gaat naar containers voor glas en oud papier (67%). Ook gaat bijna de helft naar containers voor het scheiden van kunststof en/of plastic (48%). Van alle panelleden heeft 46% een rolemmer voor het scheiden van GFT. Slechts 14% heeft een rolemmer voor het huishoudelijk restafval. De manier van aanbieden van het restafval is zeer gebonden aan het stadsdeel waarin men woont.
- **Haarlemse ambitie.** Twee derde vindt de ambitie van de gemeente om over enkele jaren de helft van al het huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen 'prima'. 20% vindt de ambitie te min en 9% acht het een te hoog streven.
- **Uitbreiden van voorzieningen.** Gemeente Haarlem wil de voorzieningen voor gescheiden afvalinzameling uitbreiden. Als het aan het panel ligt dan worden voornamelijk voorzieningen voor KCA (75%) en kunststof (63%) uitgebreid.
- **Mogelijkheden van afval scheiden.** Voor panelleden zijn extra ondergrondse containers de beste manier om afval te scheiden: 81% vindt dit een (zeer) goed idee. Ook extra afvalcontainers in winkelcentra krijgt van twee derde bijval. Ca. een kwart van de respondenten vindt het een goed idee om één of twee speciale rolemmers aan huis te krijgen voor het scheiden van afval.

- **GFT afval.** Panelleden met een rolemmer voor GFT afval gebruiken die meestal ook altijd: 76%. Vier op de vijf panelleden is ook tevreden of zeer tevreden met de GFT emmer. Een kleine groep is (zeer) ontevreden: 7%. Van de groep zonder rolemmer voor GFT afval zou een minderheid er ook eentje willen hebben (18%).
- **Afval scheiden aan de bron.** Wanneer het afval dichterbij huis wordt opgehaald en ondergrondse restafvalcontainers verder weg worden geplaatst, dan zouden Haarlemmers misschien gestimuleerd worden om afval meer te gaan scheiden. Het panel is hierover verdeeld: 46% vindt dit een (zeer) slecht idee en 35% een goed of zeer goed plan. Een dergelijk plan levert misschien een kostenbesparing op. 49% van het panel wil met dat geld een lastenverlichting op de afvalstoffenheffing. 45% ziet liever dat het geïnvesteerd wordt in duurzamere afvalverwerking.
- **Afvaldepot Spaarnelanden.** Bijna iedereen zegt het depot te kennen (95%). Ruim driekwart van de panelleden die bekend zijn met het depot, maakte er ook daadwerkelijk gebruik van in het afgelopen jaar. Bezoekers hebben voornamelijk positieve ervaringen met het afvaldepot: 79%. 6% zegt mindere ervaringen te hebben.
- **Beloning voor Haarlemmers voor gebruik van afvaldepot.** Ruim driekwart vindt niet dat gemeente Haarlem bewoners die hun grof vuil aanbieden bij het depot, daarvoor een beloning (financieel of anders) zou moeten geven. 15% acht het wel een goed middel om mensen te motiveren.
- **Kleinschalige locaties voor grof afval.** 71% ondersteunt het gemeentelijk idee om eventueel verspreid over de stad, kleinschalige locaties voor het langsbrengen van grof huishoudelijk afval in te richten. 14% is hierop tegen.

3 Bekendheid met 'duurzaam afval'

De rijksoverheid en de afvalbranche zetten in op maatregelen om duurzamer met afval om te gaan.

Vraag: "Van welke acties, maatregelen en mogelijkheden om de afvalstroom te verduurzamen heeft u wel eens gehoord?"

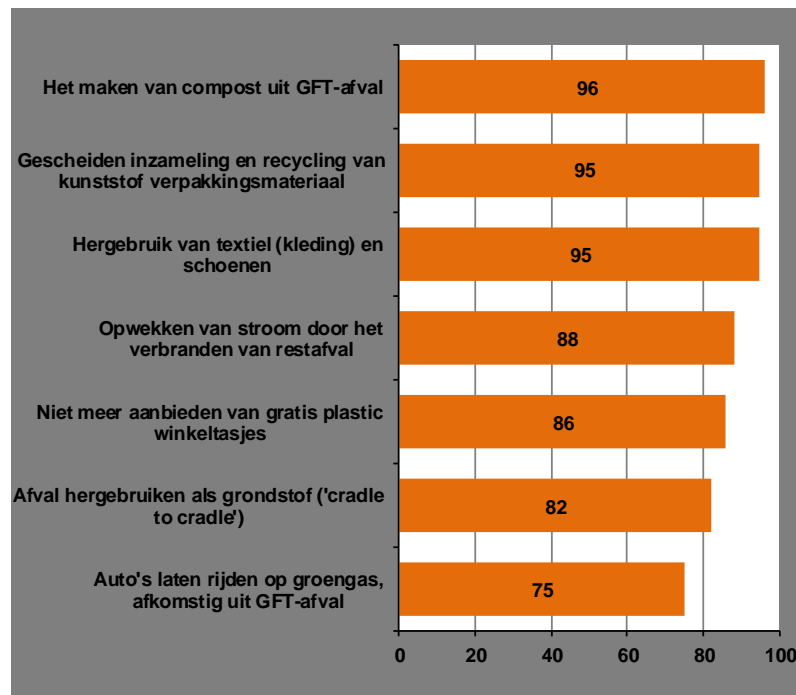
De meeste maatregelen genieten een ruime tot zeer ruime bekendheid. Met het composteren van groen afval, de gescheiden inzameling en recycling van kunststof verpakkingsmateriaal en het hergebruik van kleding en schoenen zijn panelleden het meest bekend.

Daarna volgen het opwekken van stroom door afvalverbranding, niet meer aanbieden van plastic tasjes en het hergebruiken van afval als grondstof.

Van de mogelijkheid om auto's te laten rijden op groengas uit GFT-afval hebben de panelleden het minst gehoord. Echter, nog steeds is driekwart hiermee bekend.

Nadere analyse naar leeftijdsgroepen levert geen noemenswaardige verschillen op. Ofwel: leeftijd is geen bepalende factor voor kennis van deze maatregelen.

Van welke acties, maatregelen en mogelijkheden heeft u wel eens gehoord? (in % 'wel eens van gehoord')

Man versus vrouw

Vrouwen zijn vaker bekend met het terugdringen van gratis plastic winkeltasjes dan mannen (88% tegen 84%). Wat de overige maatregelen betreft zijn mannen vaker ermee bekend. Zo weten ze vaker van afval hergebruiken als grondstof (84% tegen 80%), het maken van compost uit GFT-afval (98% tegen 94%) en het opwekken van stroom uit restafval (94% versus 81%).

Vraag: "Op welke wijze biedt u het huisvuil aan?"

De meeste panelleden hebben de mogelijkheid om het restafval in containers op of onder straat kwijt te kunnen (69%). Een groep van vergelijkbare grootte gaat naar de containers voor glas en oud papier (67%).

Bijna de helft gaat naar containers voor het scheiden van kunststof en/of plastic.

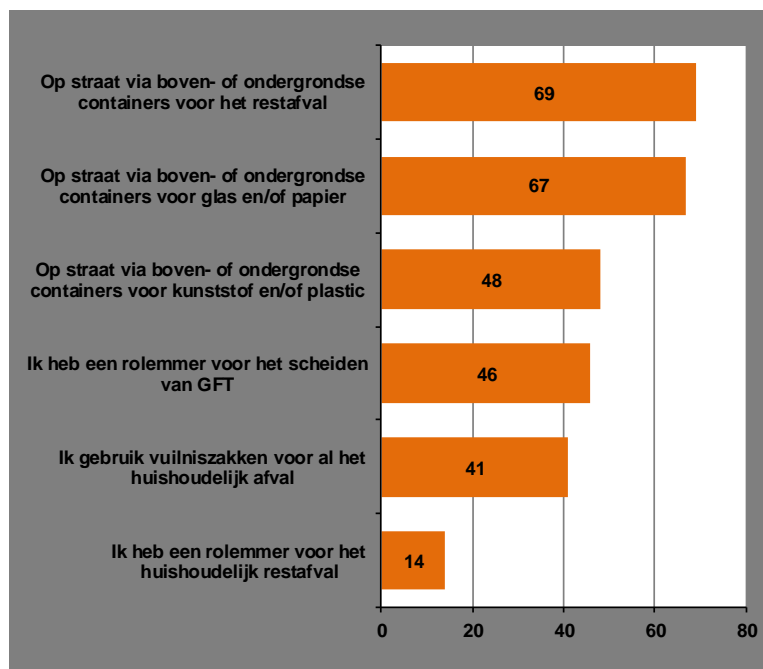
Van alle panelleden heeft 46% een rolemmer voor het scheiden van GFT en slechts 14% een rolemmer voor het huishoudelijk restafval.

41% zegt helemaal niet aan afvalscheiding te doen en al het huishoudelijk afval door middel van vuilniszakken weg te gooien. Een deel hiervan heeft waarschijnlijk de vraag verkeerd begrepen, want twee derde zegt tevens dat zij naar de glas en/of papierbak gaan.

Stadsdelen

- In stadsdeel Oost gebruiken de panelleden bovengemiddeld vaak vuilniszakken voor al het afval. Daarnaast deponeren ze het minst glas en/of papier in de daarvoor bestemde containers.
- Alleen in sommige delen van Zuid-West, Oost en Noord kan men gebruik maken van een rolemmer voor restafval.
- In Schalkwijk hebben bijna alle panelleden ondergrondse containers voor restafval tot hun beschikking. In Oost is de dekkingsgraad van dergelijke containers het laagst.
- Het gebruik van containers voor kunststof/plastic is in alle stadsdelen redelijk gelijk. In Oost blijft men wel wat achter in vergelijking met Schalkwijk.
- In stadsdeel Centrum kent men nauwelijks 'groene rolemmers', terwijl in Noord de dekkingsgraad bijna twee derde is.

Op welke wijze biedt u het huisvuil aan? (in %)

NB. Meerdere antwoorden mogelijk

Op welke wijze biedt u het huisvuil aan? (naar stadsdeel, in %)

	Centrum	Zuid-West	Oost	Noord	Schalkwijk
Ik gebruik vuilniszakken voor al het huishoudelijk afval	43	42	51	38	35
Ik heb een rolemmer voor het huishoudelijk restafval	1	20	31	14	3
Op straat via containers voor het restafval	82	59	34	73	94
Op straat via containers voor glas en/of papier	71	64	45	69	78
Op straat via containers voor kunststof en/of plastic	46	45	37	51	57
Ik heb een rolemmer voor het scheiden van GFT	3	51	34	65	49

Haarlemse ambities

In Haarlem wordt nu een derde van het huishoudelijk afval door bewoners gescheiden. De ambitie is om over enkele jaren de helft van al het huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen.

Vraag: "Wat vindt u hiervan?"

Een meerderheid vindt die ambitie 'prima': 67%. Een op de vijf vindt het een te lage ambitie. 9% acht het een te hoog streven. In totaal 2% had een andersoortige mening. Uit die reacties blijkt vaak scepsis tegenover het gescheiden ophalen van huishoudelijk afval.

65+ versus 45-

45-minners vinden de Haarlemse ambitie vaker te laag (25%) dan 65-plussers (12%). Ouderen vinden de ambitie vaker in orde (74% tegen 61%).

Wat vindt u hiervan [de ambitie om over enkele jaren de helft van het huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen]?

	%
Deze ambitie is te hoog	9
Deze ambitie is prima	67
Deze ambitie is te laag	20
Anders	2
Weet niet / geen mening	3

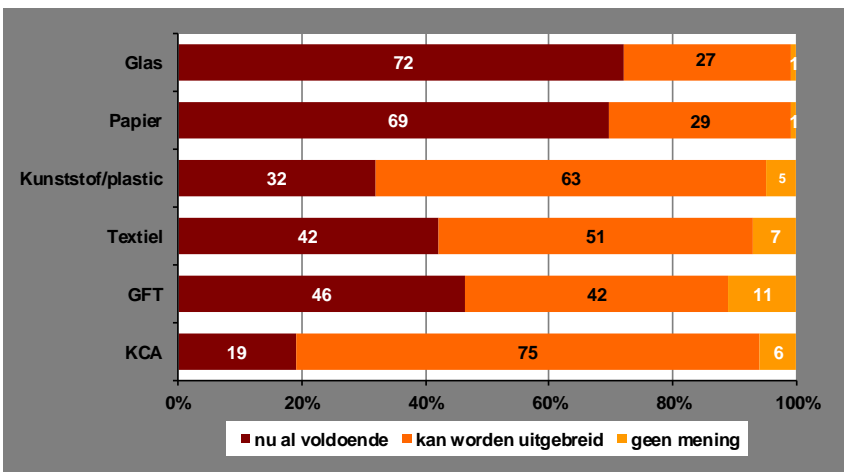
Uitbreiden van voorzieningen

In Haarlem worden sommige soorten afval gescheiden ingezameld, zoals GFT, glas, papier, plastic, KCA en textiel. De gemeente wil de voorzieningen voor gescheiden afvalinzameling uitbreiden.

Vraag: "Op welke afvalsoorten moet die uitbreiding zich volgens u richten?"

De meeste panelleden zijn van mening dat de voorzieningen voor glas en papier voldoende zijn. De mogelijkheden voor het wegbrengen van Klein Chemisch Afval (75%) en kunststof (63%) mogen van het panel wel worden uitgebreid. Over textiel en GFT is het panel verdeeld. Ca de helft meent dat de voorzieningen uitgebreid dienen te worden en de andere helft acht de mogelijkheden nu al voldoende.

Op welke afvalsoorten moet de uitbreiding zich vooral richten? (in %)

Stadsdelen

Panelleden uit stadsdeel Centrum vinden bovengemiddeld vaak dat de voorzieningen uitgebreid moeten worden voor glas (42%), papier (ook 42%), textiel (59%), GFT (64%). Ook in Oost vindt men bovengemiddeld vaak dat GFT beter ingezameld kan worden (50%).

6 Afval scheiden (2)

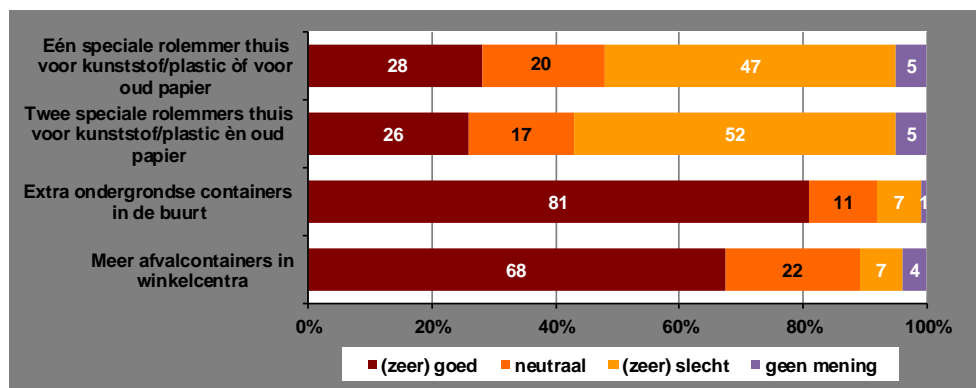
Er is een aantal mogelijkheden voor het scheiden van afval: (1) aanbieden van rolemmers voor afval dat men thuis kan scheiden, (2) plaatsen van extra ondergrondse afvalcontainers voor de verschillende soorten afval in woonbuurten en (3) meer afvalcontainers bij winkelcentra plaatsen.

Vraag: "Wat vindt u van de genoemde mogelijkheden?"

Voor de panelleden zijn de extra ondergrondse containers de beste manier om afval te scheiden: 81% vindt dit een goed of zeer goed idee. Ook extra afvalcontainers in winkelcentra krijgt van twee derde bijval (68%). Ca. een kwart van de respondenten vindt het een goed idee om één of twee speciale rolemmers thuis te krijgen voor het scheiden van afval.

De panelleden kregen de mogelijkheid om hun antwoord toe te lichten. 288 deden dit ook. Van deze opmerkingen gaan 126 (44%) expliciet over het gebrek aan plek om een of twee (extra) rolemmers te kunnen plaatsen. Dit geldt niet alleen voor mensen die in een appartement of 'boven' wonen, maar ook voor panelleden met een kleine tuin, panelleden zonder mogelijkheid om langs het huis de bakken buiten te zetten of respondenten die twee 'bakken' al genoeg vinden (praktische aspecten).

Wat vindt u van de mogelijkheden voor het scheiden van afval? (in %)

Beoordeling mogelijkheden naar woonvorm

Van een groot deel van het panel is bekend in welk type woning ze wonen. Om meer inzicht te krijgen in de beoordelingen van de verschillende mogelijkheden voor het scheiden van afval (en het mogelijke ruimtegebrek voor een rolemmer), zijn de uitkomsten uitgesplitst naar twee mogelijke woontypen: etagewoning en benedenwoning.

Bewoners van een woning op de begane grond vinden één extra rolemmer vaker een goed idee dan bewoners van een etagewoning. Maar ze vinden het ook even vaak een slecht idee. Over het idee van plaatsing van twee speciale rolemmers zijn beide groepen redelijk eensgezind.

Verder vinden bewoners van een etagewoning het vaker een (zeer) goed idee om extra ondergrondse afvalcontainers in de buurt te plaatsen dan bewoners van een huis op de begane grond.

Wat vindt u van de mogelijkheden voor het scheiden van afval? (in %)

	Etagewoning		Benedenwoning	
	(zeer) goed	(zeer) slecht	(zeer) goed	(zeer) slecht
Eén speciale rolemmer thuis voor kunststof/plastic of voor oud papier	21	47	30	48
Twee speciale rolemmers thuis voor kunststof/plastic en oud papier	23	50	27	54
Extra ondergrondse containers in de buurt	86	5	80	8
Meer afvalcontainers in winkelcentra	69	9	67	7

Beoordeling mogelijkheden naar stadsdeel

Het nuttig om, naast de beoordelingen naar woonvorm, de beoordelingen van de mogelijkheden naar stadsdeel nader te bekijken. De stadsdelen van Haarlem verschillen onderling niet alleen in de verdeling van huistypen, maar ook in de mogelijkheden om het huisvuil aan te bieden.

Panelleden uit stadsdeel Centrum vinden het krijgen van één of twee speciale rolemmers een stuk minder vaak een (zeer) goed idee dan de andere stadsdelen (respectievelijk 14% en 16%). In de overige stadsdelen vinden ca. drie op de tien respondenten het een goed idee. Wel blijft in elk stadsdeel het aandeel dat negatief is over het plan groter. Indien de Centrubewoners uit de resultaten worden gehaald dan is 30% positief over het plan van één rolemmer en 28% positief over twee rolemmers.

Verder springen Centrubewoners er ook uit wat betreft de wens voor extra ondergrondse containers in de buurt. 90% vindt dit een goed plan.

Wat vindt u van de mogelijkheden voor het scheiden van afval? (naar stadsdeel in %)

	Centrum		Zuid-West		Oost		Noord		Schalkwijk	
	(zeer) goed	(zeer) slecht	(zeer) goed	(zeer) slecht	(zeer) goed	(zeer) slecht	(zeer) goed	(zeer) slecht	(zeer) goed	(zeer) slecht
Eén speciale rolemmer thuis voor kunststof/plastic òf voor oud papier	14	59	27	49	35	39	31	44	30	43
Twee speciale rolemmers thuis voor kunststof/plastic èn oud papier	16	61	28	55	30	43	27	49	26	50
Extra ondergrondse containers in de buurt	90	4	80	9	85	6	77	9	80	5
Meer afvalcontainers in winkelcentra	69	6	69	8	68	9	67	6	65	9

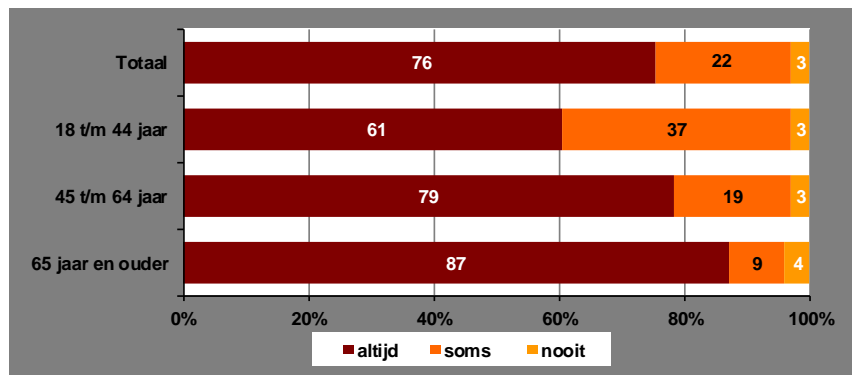
Gebruik van een rolemmer voor GFT afval

Ongeveer 25.000 Haarlemse huishoudens hebben een rolemmer voor het thuis scheiden van groente, fruit en tuin afval (GFT). Aan de panelleden die eerder in dit onderzoek aangaven over een dergelijke rolemmer te beschikken (46%) zijn twee vragen gesteld over het gebruik ervan.

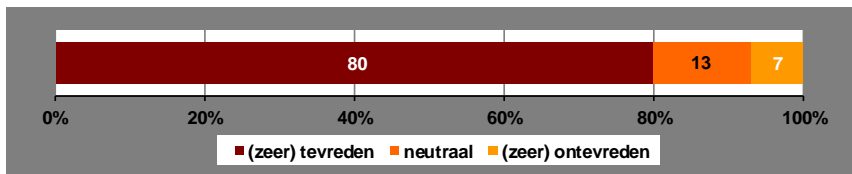
Vraag: "Scheidt u uw groente, fruit en tuinafval met deze GFT emmer?"

Panelleden met een 'groene' rolemmer gebruiken die meestal ook altijd: 76%. 22% gebruikt de GFT emmer soms en 3% nooit. Verder laat de grafiek hiernaast zien dat hoe ouder de panelleden zijn, hoe 'trouwer' ze de groene rolemmer gebruiken. Van de 65-plusser gebruikt 87% de rolemmer altijd, tegen 61% van de 18 t/m 44-jarigen.

Scheidt u uw groente, fruit en tuinafval met de GFT emmer? (in %)

Hoe tevreden bent u over het scheiden van GFT afval met de GFT emmer? (in %)

Vraag: "Hoe tevreden bent u over het scheiden van GFT afval?"

80% is tevreden of zeer tevreden over het gebruik van de GFT emmer. Een kleine groep is (zeer) ontevreden: 7%. 65-plussers zijn vaker tevreden (91%) dan de 45-minners (76%).

Gewenst gebruik van een rolemmer voor GFT afval.

Panelleden zónder groene rolemmer kregen één vraag:

Vraag: “Zou u een rolemmer voor het scheiden van GFT willen?”

Een minderheid wenst een GFT emmer: 18%. Wel zijn bewoners van een benedenwoning vaker geïnteresseerd dan bewoners van een etage (23% versus 13%).

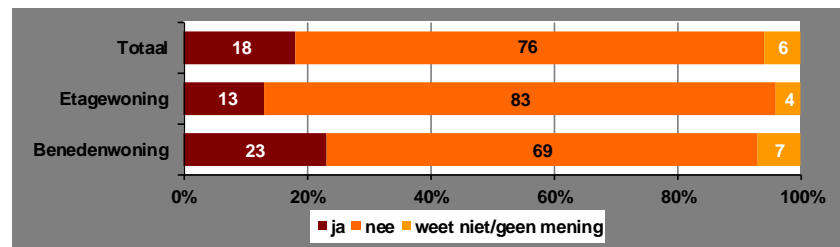
Panelleden konden hun antwoord toelichten. Van de 518 respondenten die negatief oordeelden, gaven 340 een toelichting. Hiervan gingen 270 (79%) over het gebrek aan ruimte voor een GFT rolemmer of dat het onpraktisch is op een bovenwoning, met een kleine achtertuin, geen achterom en geen voortuin.

Ook gaf een aantal te kennen dat ze het nut niet van een grote bak inzien omdat ze een te kleine huishouden hebben voor een grote rolemmer.

Stadsdelen

Panelleden uit stadsdeel Centrum zijn bovengemiddeld vaak tegen een GFT rolemmer dan gemiddeld: 84%. Indien deze groep panelleden uit de resultaten worden gelaten dan is 20% voor een rolemmer en 74% tegen. Respondenten uit Zuid-West zouden een rolemmer het vaakst verwelkomen: 22%.

Zou u een rolemmer voor het scheiden van GFT afval willen? (in %)

Afval scheiden aan de bron

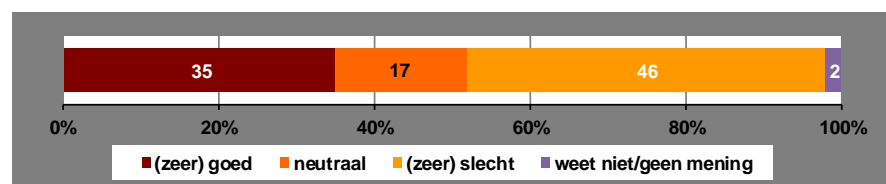
Door het dichterbij huis ophalen van afval zoals GFT, glas en papier en het verder weg plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers kunnen Haarlemmers gestimuleerd worden hun afval meer te scheiden.

Vraag: “Wat zou u ervan vinden als de gemeente deze maatregel zou invoeren?”

Panelleden zijn verdeeld in hun antwoord. 46% vindt het een (zeer) slecht idee. Toch vindt eveneens een belangrijk deel (35%) dit een goed of zeer goed plan. Analyses naar achtergronden leveren geen noemenswaardige verschillen op.

Een aantal van de respondenten die dit een slecht idee vinden is in de toelichting verantwoordigd over deze manier van “bevoogding”.

Wat zou u ervan vinden als de gemeente deze maatregel zou invoeren? (in %)

Kostenbesparing door afval scheiden aan de bron

Door afval aan de bron te scheiden, blijft minder restafval over en kan de gemeente op termijn kosten besparen.

Vraag: “Wat vindt u dat er met dit geld zou moeten gebeuren?”

Ook hier zijn de meningen verdeeld. Beide gegeven mogelijkheden krijgen de stem van een gelijkwaardig aandeel panelleden. In de categorie ‘Anders’ komt naast losse voorstellen (zoals “schuld aflossen”) voornamelijk het antwoord “Allebei de mogelijkheden” terug.

Ook hier leveren achtergrondanalyses geen verschillen op.

Wat vindt u dat er met dit geld zou moeten gebeuren?

	%
Investeren in betere, meer duurzame afvalverwerking	45
Een lagere afvalstoffenheffing voor de burger	49
Anders	6

Bekendheid, gebruik en ervaring depot Spaarnelanden

Spaarnelanden heeft een depot voor grof huishoudelijk afval zoals elektrische apparaten (TV, computers en wasmachines), puin, tuinafval en hout aan de Oudeweg. Hier kan men ook KCA geven.

Vraag: "Kent u het depot Spaarnelanden?"

Bijna iedereen zegt het depot te kennen. Wel is onder mannen het depot bekender (96%) dan onder vrouwen (93%).

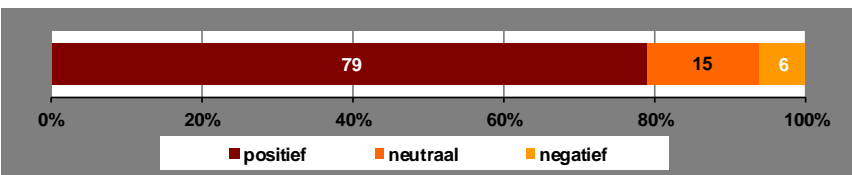
Vraag: "Heeft u hier het afgelopen jaar gebruik van gemaakt?"

Ruim driekwart van de panelleden die bekend zijn met het depot, maakte er ook daadwerkelijk gebruik van in het afgelopen jaar. Mannen vaker dan vrouwen (82% versus 68%).

Vraag: "Wat is uw ervaring met dit afvaldepot?"

Respondenten hebben voornamelijk positieve ervaringen met het afvaldepot: 79%. 6% heeft mindere ervaringen. Uit de toelichtingen van de respondenten blijken vooral de lange wachtrijen, openingstijden en het personeel irritaties op te roepen. Opvallend is dat 65-plussers vaker een positieve ervaring hebben (86%) dan 45-minners (75%).

Wat is uw ervaring met afvaldepot Spaarnelanden? (in %)

Bekendheid en gebruik depot Spaarnelanden (in %)

	Ja	Nee
Kent u depot Spaarnelanden?	95	5
Heeft u hier het afgelopen jaar gebruik van gemaakt? (alleen gesteld aan de respondenten die bekend zijn met het depot)	76	24

Beloning voor Haarlemmers voor gebruik afvaldepot

Vraag: "Vindt u dat gemeente Haarlem bewoners die hun grof vuil aanbieden bij het depot, daarvoor een beloning (financieel of anders) zou moeten geven?"

Ruim driekwart vindt het niet nodig om een beloning te geven. 15% acht het een probaat middel om mensen te motiveren. In de categorie 'Anders' staan zowel veel antwoorden die het idee ondersteunen, als verwerpen.

Vindt u dat gemeente Haarlem bewoners die hun grof vuil aanbieden bij het depot, daarvoor een beloning (financieel of anders) zou moeten geven?

	%
Nee, want het spreekt vanzelf dat burgers dat doen	77
Ja, anders zullen mensen niet gemotiveerd worden	15
Anders	8

De gemeente Haarlem overweegt om verspreid door de stad kleinschalige locaties voor het langsbrengen van grof huishoudelijk afval in te richten.

Vraag: "Wat vindt u van dit idee?"

De meeste panelleden kunnen zich vinden in dit idee van de gemeente: 71%. De groepen 'neutraal' en '(zeer) negatief' zijn even groot: 14%. Analyses naar leeftijd, geslacht, stadsdeel en woonvorm leveren geen duidelijke verschillen op.

De panelleden die dit plan positief beoordelen geven vaak als toelichting dat dit de laagdrempeligheid en bereikbaarheid zal vergroten (met name voor mensen zonder auto). De respondenten met een negatieve beoordeling leggen vaak de nadruk op de extra kosten en eventuele toename van afval rond een nieuwe locatie.

Wat vindt u van dit idee? (in %)

